

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Nada BAJDA

TRŽENJE ZAVAROVALNIH PRODUKTOV V KMETIJSTVU

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

MARKETING OF AGRICULTURAL INSURANCE PRODUCTS

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2011

Diplomsko delo je zaključek Visokošolskega strokovnega študija agronomije. Opravljeno je bilo na oddelku za agronomijo, na Katedri za agrometereologijo, urejanje kmetijskega prostora ter ekonomiko in razvoj podeželja.

Študijska komisija Oddelka za agronomijo je odobrila naslov diplomskega. »Trženje zavarovalnih produktov v kmetijstvu« in za mentorico diplomskega dela imenovala prof. dr. Katjo VADNAL.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: akad. prof. dr. Ivan KREFT
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Članica: prof. dr. Katja VADNAL
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Član prof. dr. Andrej UDOVČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo

Datum zagovora:

Delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svojega diplomskega dela v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je delo, ki sem ga oddala v elektronski obliki, identično tiskani verziji.

Nada Bajda

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Vs
DK	UDK 339.138:368.5 (497.4) (043.2)
KG	zavarovalništvo/zavarovalnice/kmetijska zavarovanja/trženje
KK	AGRIS E80
AV	BAJDA, Nada
SA	VADNAL, Katja (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA	Univ. v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
LI	2010
IN	TRŽENJE ZAVAROVALNIH PRODUKTOV V KMETIJSTVU
TD	diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP	IX, 33, [5] str., 34 pregl., 1 pril., 10 vir.
IJ	Sl
JI	sl/en
AI	Kmetijstvo je gospodarska panoga, ki je zelo izpostavljena različnim škodljivim vplivom in neugodnim vremenskim razmeram ter pojavom raznih boleznih pri živalih. Posledično se kmetu zmanjša pridelek, s tem je ogrožena kmetija in obstoj kmeta. Pred škodljivimi vremenskimi vplivi se poskušamo zaščititi na različne tehnološke načine, lahko pa se tudi zavarujemo. Cilj naloge je analizirati kmetijska zavarovanja, ki so jih sklenile govedorejske kmetije na območju Zasavja. Z metodo ankete, v kateri je bilo pripravljenih sodelovati 69 kmetij, smo analizirali značilnosti kmetij in pa vrste sklenjenih kmetijskih zavarovanj. Rezultati kažejo, da večina anketiranih kmetov sklepa zavarovalne pogodbe na domu s svojim zavarovalnim zastopnikom, ki je tudi glavni vir informacij o zavarovanjih. Anketirani imajo praviloma zavarovana poslopja, v celoti ali delno. Dobra tretjina ima sklenjeno pogodbo o osnovnem zavarovanju živali. Anketirani kmetje imajo zelo malo sklenjenih pogodb za zavarovanje posevkov in plodov za primer nepredvidljivih nesreč, saj jih ima samo desetina pšenico in koruzo zavarovane za primer toče, požara in strele. Obvezno zavarovanje za kmetijske stroje je sklenila skoraj polovica anketiranih, medtem ko jih ima ena tretjina sklenjeno zanje le delno zavarovanje. Anketirani se pri sklepanju zavarovalnih pogodb ne seznanijo dovolj s pogoji zavarovalnega kritja. Z obravnavanjem škodnih dogodkov in izplačilom zavarovalnine je zadovoljnih le tretjina anketiranih, tretjina jih je delno zadovoljna in ena tretjina jih je nezadovoljna.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Vs
DC	UDC 339.138:368.5 (497.4) (043.2)
CX	insurance/insurance agency/agricultural insurances /marketing
CC	AGRIS E80
AU	BAJDA, Nada
AA	VADNAL, Katja (supervisor)
PP	SI – 1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB	Universty of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Agronomy
PY	2010
TI	MARKETING OF AGRICULTURAL INSURANCE PRODUCTS
DT	Graduation thesis (Higer professional studies)
NO	IX, 33, [5] p., 34 tab., 1 ann., 10 ref.
LA	Sl
AL	sl/en
AB	Agriculture is a branch of economy that is very exposed to various harmful influences and unfavorable weather conditions as well as occurrences of various diseases in case of breeding. Consequentially the farmers have lower yield, which jeopardizes the farm and the existence of the farmer. We try to get protected from the harmful weather conditions by various means of technology, and we can also get insurance. The objective of the thesis is to analyze agricultural insurance policies concluded by cattle farms in the region of Zasavje. We used a questionnaire in which 69 farms agreed to participate, and analyzed the characteristics of the farms and the types of concluded agricultural insurances. The results show that most of the questioned farmers conclude insurance contracts at home with their insurance representative, who is also the main source of information on insurances. The respondents insured their facilities partially or completely. Approximately one third has a contract on basic insurance of the cattle. The respondents have very few insurance contracts for crops and fruits in case of unpredicted accidents; only one tenth insured the wheat and corn for the case of hail, fire and lightning. Obligatory insurance for agricultural machinery was concluded by almost half of the respondents, while one third only has partial insurance for the machinery. The respondents are not sufficiently familiar with the conditions of the insurance cover when concluding contracts. When treating loss events and payment of insurance fee, only one third of respondents is satisfied, one third is partly satisfied and one third is not satisfied.

KAZALO VSEBINE

	Ključna dokumentacijska informacija (KDI).....	III
	Key word documentation (KWD).....	IV
	Kazalo vsebine.....	V
	Kazalo preglednic.....	VI
	Kazalo prilog	
1	UVOD	1
1.1	POVOD	1
1.2	CILJ	1
2	PREGLED SLOVSTVA	2
2.1	RAZVOJ ZAVAROVALNIŠTVA	2
2.1.1	Nastanek in razvoj zavarovalništva v svetu	2
2.2	PREDHODNIKI ZAVAROVALNIŠTVA NA SLOVENSKEM.....	3
2.2.1	Poskus ustanovitve zavarovalnice leta 1776 v Ljubljani.....	4
2.2.2	Prve zavarovalnice na slovenskem	5
2.2.2.1	Zadružno gibanje in zavarovalništvo.....	7
2.2.3	Zavarovalstvo v Sloveniji v obdobju 1918 – 1941.....	8
2.2.4	Zavarovalstvo v Sloveniji v obdobju 1945 -1990	8
2.3	ZAVAROVALSTVO V SLOVENIJI PO LETU 1990	9
2.4	TEMELJNA NAČELA ZAVAROVALNIŠTVA	11
2.4.1	Zavarovanje	11
2.4.2	Zavarovalni pojmi	12
2.5	KMETIJSKO ZAVAROVANJE.....	13
3	METODA DELA	17
4	REZULTATI.....	18
4.1	SPLOŠNI PODATKI O ANKETIRANIH KMETIJAH	18
4.2	KMETIJSKA ZAVAROVANJA NA ANKETIRANIH KMETIJAH	20
4.3	ŠKODA NA KMETIJAH V ZADNJIH 10 LETIH.....	22
4.4	VIŠINA PREMIJE ZA KMETIJSKO ZAVAROVANJE IN POPUSTOV PRI SKLENITVI ZAVAROVANJA	23
4.5	ZANIMANJE KMETOV ZA POSAMEZNE VRSTE KMETIJSKEGA ZAVAROVANJA	23
4.6	SEZNANJENOST KMETOV S KMETIJSKIMI ZAVAROVANJI	26
4.7	MNENJE ANKETIRANIH KMETOV O KONKURENČNOSTI ZAVAROVALNIC NA SLOVENSKEM TRGU	27
5	RAZPRAVA IN SKLEPI.....	28
5.1	RAZPRAVA	28
5.2	SKLEPI.....	30
6	POVZETEK.....	32
7	VIRI	33
	ZAHVALA	
	PRILOGE	

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Tržni deleži zavarovalnic v Sloveniji v letu 2001, (Škufca, 2003)	10
Preglednica 2: Pregled zavarovalnih pojmov (Grželj, 2003)	12
Preglednica 3: Škoda na kmetijskih pridelkih v obdobju 2003-2008 (Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano 2009)	14
Preglednica 4: Zavarovana zemljišča in živali od leta 2004 do 2009 v Zavarovalnici Triglav (Zavarovalnic Triglav, 2010).....	15
Preglednica 5: Anketirane kmetije po proizvodnem tipu, 2010	18
Preglednica 6: Anketirane kmetije po viru dohodka kmetiji, 2010	18
Preglednica 7: Anketirane kmetije po osebi, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010	18
Preglednica 8: Anketirane kmetije po poklicu osebe, ki nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010	19
Preglednica 9: Anketirane kmetije po izobrazbi osebe, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010	19
Preglednica 10: Anketirane kmetije po starosti osebe, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010	20
Preglednica 11: Anketirane kmetije po zavarovanju gospodarskih in negospodarskih poslopij na kmetiji, 2010	20
Preglednica 12: Anketirane kmetije po zavarovanju kmetijskih strojev na kmetiji, 2010 ..	20
Preglednica 13: Anketirane kmetije po zavarovanju koruze in pšenice za primer toče, požara in strele, 2010	21
Preglednica 14: Anketirane kmetije po vrstah sklenjenih kmetijskih zavarovalnih pogodb, 2010	21
Preglednica 15: Anketirane kmetije po načinu sklepanja zavarovalnih pogodb, 2010	22
Preglednica 16: Anketirane kmetije po prejemanju subvencije za premije pri kmetijskem zavarovanju, 2010.....	22
Preglednica 17: Anketirane kmetije po povišanju premije kot spodbude za razširitev kmetijskega zavarovanja, 2010	22
Preglednica 18: Anketirane kmetije po povzročeni večji gmotni škodi v zadnji 10 letih, 2010	22
Preglednica 19: Oškodovane anketirane kmetije po sklenjenem zavarovanju škodnih predmetov, 2010	23
Preglednica 20: Oškodovane anketirane kmetije po zadovoljstvu z obravnavo škode in izplačano zavarovalnino, 2010	23
Preglednica 21: Anketirane kmetije po oceni višine premije za kmetijska zavarovanja, 2010	23
Preglednica 22: Anketirane kmetije po oceni višine popustov pri sklenitvi zavarovanja, 2010	23
Preglednica 23: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje posevkov in plodov proti toči, požaru in streli, 2010	24
Preglednica 24: Anketirane kmetije po zanimanju za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo spomladanske pozebe, 2010.....	24
Preglednica 25: Anketirane kmetije po zanimanju za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo viharja, 2010	24
Preglednica 26: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo poplav, 2010.....	25

Preglednica 27: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje živali za pogin ali zasilni zakol, 2010	25
Preglednica 28: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje živali za stroške zdravljenja, 2010	25
Preglednica 29: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje za izgubo teleta pred, ob in po porodu , 2010.....	26
Preglednica 30: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje živali na paši pred nevarnostjo pogina zaradi udara strele, 2010	26
Preglednica 31: Anketirane kmetije po seznanjenosti kmetov s kmetijskimi zavarovanjih, 2010	26
Preglednica 32: Anketirane kmetije po viru informacij o zavarovalnih produktih, 2010 ...	26
Preglednica 33: Anketirane kmetije po seznanjenosti z zavarovalnimi pogoji pri sklenitvi zavarovalne police, 2010	27
Preglednica 34: Anketirani kmetje po mnenju glede konkurenčnosti zavarovalnic na slovenskem trgu, 2010	27

1 UVOD

1.1 POVOD

Gospodarska panoga, kot je sodobno kmetijstvo, temelji na intenzivni pridelavi in proizvodnji ter tržno usmerjenih pridelovalnih programih. Kakor vse gospodarske panoge je tudi kmetijstvo izpostavljeno različnim škodljivim vplivom, kot so neugodne vremenske razmere ali pojav bolezni pri živalih. Posledica je lahko velika gospodarska škoda in s tem zmanjšanje kmetovega dohodka.

Kmetijska proizvodnja je zelo tvegana gospodarska dejavnost. Pridelovalci so izpostavljeni med pridelavo in po njej različnim tveganjem. Tveganja ogrožajo stabilne dohodke. Nihanja v dohodkih lahko kmetom predstavljajo socialni problem. Poškodovani ali celo uničeni pridelki onemogočajo prodajo in pomenijo izgubo trga in dohodka, kar lahko privede do erozije kmečkega prebivalstva iz podeželskih okolij.

Posevke in plodove je mogoče zavarovati pri slovenskih zavarovalnicah pred nevarnostjo toče, pozebe, poplave in viharnega vetra. Pred nevarnostjo suše pridelkov v Sloveniji ni mogoče zavarovati. Živali se lahko zavarujejo za primer pogina ali zasilnega zakola, za zdravljenje zaradi bolezni in za izgubo teleta ob porodu ali do 10 dni po njem.

V Zasavju ležijo kmetije v hribovitem območju v okolici Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Večina kmetij ima strmo gorsko-višinsko lego z nadmorsko višino 600 m in več. Kmetije so majhne, obsegajo od 3 do 12 ha obdelovalnih zemljišč. Obdelovanje teh kmetij je težko in drago.

1.2 CILJ

Cilj naloge je analizirati kmetijska zavarovanja na kmetijah, ki se na območju Zasavja ukvarjajo z govedorejo.

2 PREGLED SLOVSTVA

2.1 RAZVOJ ZAVAROVALNIŠTVA

2.1.1 Nastanek in razvoj zavarovalništva v svetu

Ljudi, njihovo premoženje in njihovo dejavnost so že od nekdaj ogrožale različne nevarnosti. Temu je sledilo spoznanje, da se človek kot posameznik ne more upreti delovanju naravnih sil, kot tudi ne drugim nevarnostim, ki ogrožajo njegovo življenje in premoženje. Zaradi tega so se začeli ljudje že zelo zgodaj povezovati, da bi skupaj preprečili nastanek škode ali odpravili posledice nastalih škod, ki so prizadele posameznike. Eden od načinov za zagotavljanje gospodarske in socialne varnosti je zavarovalništvo (Škufca, 2003).

Alfred Manes deli zavarovalniško zgodovino na dva dela, na prazgodovino zavarovanja in pravo zgodovino. Zavarovalniška predzgodovina naj bi obsegala stari in srednji vek do 14. stoletja. Pravo zgodovino zavarovalništva označujejo tri bistvene prvine sodobnega zavarovanja in tri značilna podobdobja, in sicer (cit. po Škufca, 2003):

- za prvo je značilna uvedba zavarovalne pogodbe in je trajalo do konca 17. stoletja
- drugo je prineslo ustanavljanje zavarovalnic in zajema 18. in prvo polovico 19. stoletja
- za tretje, od leta 1840 dalje, je značilna delitev zasebnega in socialnega zavarovanja.

V zavarovalno predzgodovino gotovo spada skupni prevzem nevarnosti karavanskih tovorov, ko so se lastniki tovorov dogovorili, da bodo po roparskem napadu skupaj pokrili morebitno nastalo škodo. Tako F. Buchner navaja primer zakonika babilonskega kralja Hamurabija, ki je določal, da je dajalec denarja, ki je bil tudi lastnik tovara, dolžan prevzeti riziko izgube tovara, ki bi nastala zaradi roparskega napada. Isti avtor navaja tudi primer stare Grčije, kjer je v 3. stoletju pr. n. št. veljalo pravilo, da se mora škoda, nastala na ladji in tovoru, če je bilo treba del tovara ali celoten tovor zmetati v morje, poravnati skupaj. V rimskem imperiju so se uveljavila pomorska posojila kot oblika prevzema nevarnosti. Pri pomorskih posojilih je posojilodajalec prevzel nevarnost izgube tovara ali ladje, dano posojilo pa je bilo treba ob srečni vrnitvi ladje vrniti skupaj z obrestmi. Institut pomorskih posojil je J. Boncelj povezoval z nastankom zavarovanja (Flis, 1999).

Flis (1999) ugotavlja, da je bila trgovska dejavnost močno razvita prav v Sredozemlju, kjer naj bi se pojavili prvi zarodki zavarovanja. Pri tem se sklicuje na Buchnerja, ki navaja, da so se zarodki pomorskih posojil obdržali v pomembnih sredozemskih pristaniščih (Genova, Benetke, Barcelona, Marseille) do poznega srednjega veka. Pomorsko zavarovanje je romanskega izvora, požarno zavarovanje pa germanskega.

Alfred Manes za stari vek navaja kot primer zavarovanju podobno ustanovo iz obdobja rimskih cesarjev, to je izplačevanje pogrebne umrlega svojcem, če so vplačali pristopnino in mesečni prispevek. V srednjem veku so obstajale bratovščine, ki so svojim članom zagotavljale sredstva za osvoboditev iz ujetništva, nadalje odškodnine ob požaru, poginu živine ter drugih nepredvidljivih dogodkih. V srednjem veku so se rokodelci in obrtniki združevali v cehih, trgovci pa v gildah. V svojih statutih so imeli določila o

skupnem prevzemu nevarnosti, kot so požar, potopitev ladje, rop, bolezen ali smrt. Številni avtorji vidijo v teh oblikah skupnega prevzema nevarnosti predhodnike zavarovalništva (Flis, 1999).

Zavarovalne pogodbe (police) so se sprva pojavile v pomorskem zavarovanju. Nastale so iz „pomorskih posojil“. Zavarovanje se je najprej pojavilo na področjih, na katerih so obstajale največje nevarnosti. V Sredozemlju so bile največje nevarnosti povezane s pomorskim prometom, zato se je zavarovanje razvilo na tem področju. V severni Evropi in germanskem svetu so bile za ljudi najpomembnejše hiše, ki so bile pretežno lesene, zato je bila velika nevarnost požara. Pred začetkom uvajanja nekaterih predhodnih oblik požarnega zavarovanja je bil edini način za nadomestilo škode zbiranje sredstev med sovaščani, kar se je ohranilo tudi v naših krajih (Flis, 1999).

Zavarovalstvo v sodobnem pomenu besede je nastalo na začetku industrijske dobe. Posamezne prvine zavarovanja oziroma predhodniki zavarovanja so nastali že prej, ustrezali so tedanji stopnji družbenega in materialnega razvoja. Temeljne prvine zavarovanja so bile v vseh dejanjih, ko so ljudje skupaj (vzajemno) prevzemali nevarnosti, predvsem pa odpravljali posledice škodnih primerov (Flis, 1999).

Po Manessu je prvi predhodnik modernih zavarovalnic leta 1668 v Parizu ustanovljena zavarovalnica za pomorsko zavarovanje. Nato sta bili v letu 1720 ustanovljeni zavarovalnici za pomorsko zavarovanje v Angliji ter leta 1765 v Nemčiji. Ustanavljanje zavarovalnic, ki so zavarovale proti požaru, je spodbudil velik požar v Londonu leta 1666, ki je imel za posledico ustanovitev številnih močnih zavarovalnih delniških družb. V Nemčiji so se ustanovljale predvsem javne zavarovalnice proti požaru (prva v Hamburgu leta 1677), v Prusiji pa so nastajale manjše krajevne zavarovalnice, in sicer prva v Berlinu leta 1718. Nastanek življenjskih zavarovalnic je kasnil za okoli 100 let, kar so narekovale gospodarske razmere, razvoj matematično-statističnih metod in tudi tedanja zakonodaja, ki je preprečevala zaračunavanje obresti, prirejanje iger in stav. Zibelka razvoja življenjskega zavarovanja je bila Anglija, kjer je bila leta 1762 v Londonu ustanovljena življenjska zavarovalnica, v Franciji je bila prva življenjska zavarovalnica ustanovljena leta 1787 in v Nemčiji leta 1806 (Hamburg) (Manes, 1918, cit. po Škufca, 2003).

2.2 PREDHODNIKI ZAVAROVALNIŠTVA NA SLOVENSKEM

Ivan Materlanc je pred več kot pol stoletja zapisal, da je „Slovenija stopila na področje zavarovalstva zelo pozno, v času, ko je v sosednjih in drugih deželah ta gospodarska panoga že imela za seboj dolgo razvojno pot in se je pričelo razvijati zavarovalno podjetništvo v smer sedanje narodnogospodarske pomembnosti in mednarodne organizacijske povezanosti“. Med vzroki za zaostajanje navaja, da „morda naš narod ni čutil potrebe po posebnih zavarovalnih ustanovah, ko je po eni strani v verskih bratovščinah in stanovskih cehih organizirana samopomoč deloma pokrivala najnujnejše potrebe, po drugi strani pa je znana slovenska dobrosrčnost v sili vedno priskočila rojaku v pomoč“. V tej zvezi omenja tudi „pogorelska pisma“, ki so prebivalcem omogočala vsaj delno povrnitev škode, ki je nastala zaradi požara. Ta pisma, ki so jih izdajali zemljiški gospodje ali državni uradi, so dovoljevala imetnikom zbiranje prostovoljnih prispevkov in

potrjevala, da je bil imetnik oškodovan zaradi požara ali druge nesreče. Taka pisma so se v podeželskih krajih na Dolenjskem ohranila še po drugi svetovni vojni (cit. po Škufca, 2003).

Čeprav je razvoj zavarovalstva v slovenskih deželah zaostajal za razvojem v Angliji (London), Franciji (Pariz) in Nemčiji (Berlin), kjer so bile razmere za razvoj zavarovalstva boljše in potreba po gospodarski varnosti večja (pomorski prevozi, požar), lahko razvoj zavarovalstva pri nas primerjamo z razvojem v drugih avstrijskih deželah in srednjeevropskih državah. Upoštevati je treba, da so ljudje iz naših krajev sodelovali tudi pri ustanavljanju tujih zavarovalnic. Zamude v razvoju zavarovalništva na Slovenskem je mogoče pripisati temu, da nismo imeli svoje države in da gospodarska moč ter številčnost nista primerljivi z velikimi državami (cit. po Škufca, 2003).

2.2.1 Poskus ustanovitve zavarovalnice leta 1776 v Ljubljani

Povzeto po viru Granda (1984).

Razvoj sodobnejših oblik zavarovalnih ustanov je v vseh slovenskih deželah zamujal za razvojem v razvitejših deželah, tako kot v vseh drugih avstrijskih deželah. V Nemčiji so že kmalu po koncu 30-letne vojne, še bolj pa v 18. stoletju, začeli ustanavljati javnopravne zavarovalnice za požarno zavarovanje poslopij. To so posnemali tudi v avstrijskih deželah, ki so mejile na Nemčijo. Avstrijska cesarja Marija Terezija in Jožef II sta pospeševala zavarovanje, saj je Marija Terezija v letih 1740 - 1747 celo dala predlog za ustanavljanje požarnih zavarovalnic.

V alpskih deželah so se razmeroma zgodaj uveljavile kmečke zavarovalnice, ki so imele predvsem lokalni pomen. Uveljavile so se zlasti v krajih, v katerih zemljiški gospod ni ustrezno upravljal svoje vloge. Članstvo je bilo prostovoljno, vendar navezano na bivanje v določeni vasi, mestu ali gospostvu. Te ustanove (društva) je sicer upravljala zemljiška gospoda, vendar je obstajal tudi poseben odbor podložnikov. V teh ustanovah je že bila uveljavljena odškodnina (zavarovalnina) kot pravica ob nastanku škodnega dogodka, vendar je bila določena glede na lastnost lastnika. Uveljavljeno je bilo nakladno financiranje, kar pomeni, da je bila premija določena glede na skupno škodo v določenem obdobju. Višina premije je bila praviloma en odstotek od vrednosti zavarovanega premoženja. Če so škode presegle zbrana sredstva, so jih porazdelili na več let. Take kmečke zavarovalnice so obstajale tudi na Slovenskem.

Od sredine 18. stoletja je bilo v avstrijski monarhiji več predlogov za ustanovitev požarnih zavarovalnic, vendar predlogi niso uspeli. Iz druge polovice 18. stoletja izhaja predlog s Kranjske, po katerem naj bi ustanovili zavarovalnice za požar na zadružni podlagi. Ta predlog je bil zanimiva izjema. Čeprav ni mogoče ugotoviti, kdo in kdaj je dal ta predlog, je zelo verjetno, da se nanaša na pobudo za ustanovitev zavarovalnice v Ljubljani leta 1776. Poljedelsko društvo na Kranjskem si je „jako prizadevalo pri nas napraviti pogorelsko zavarovalnico. Toda vojna za vojno in tuja vlada na Kranjskem je uničila uspeh tega prizadevanja“. Zaradi primerjave naj navedemo, da je bila prva avstrijska zavarovalna delniška družba ustanovljena leta 1756 z dekretom Marije Terezije v Antwerpnu, druga oziroma prva v avstro-ogrski monarhiji pa oktobra leta 1766 v Trstu.

Pobude za ustanovitev zavarovalnice v deželah s slovenskim prebivalstvom so bile tudi v okviru predlogov za ureditev zavarovalstva v avstrijskem cesarstvu. Med takimi pobudniki naj omenimo Johanna Burgerja. Zanj je bilo nerazumljivo, da v avstrijskem cesarstvu kljub številnim pozitivnim izkušnjam v drugih deželah (Prusija, Bavarska, Baden..) niso ustanovljene požarne zavarovalnice. V svojem načrtu za ustanavljanje zavarovalnic je dal tudi konkretne predloge. V uvodu k načrtu utemeljuje potrebo po zavarovanju, ker pogorelecem na podlagi potrdil, da je prosilec dejansko utrpel požarno škodo oziroma dovoljenj za zbiranje prostovoljnih prispevkov (prošnjaško pismo), praviloma ni uspelo zbrati dovolj sredstev za nadomestilo škod. Menil je, da bi bilo smotrno ustanoviti devet zavarovalnic. Slovensko ozemlje naj bi bilo vključeno v dve zavarovalnici, in sicer v zavarovalnico za Zgornjo in Dolnjo Avstrijo s Štajersko in celovškim okrožjem in v zavarovalnico za Kranjsko, Gorico, Trst, Ilirsko Hrvaško in Dalmacijo (Ilirija).

Zavarovalnice naj bi po njegovem predlogu ustanovljali postopoma, najprej v nemških deželah, potem pa na podlagi pridobljenih izkušenj še v drugih. Zavarovanje v teh zavarovalnicah naj bi bilo prostovoljno, razen v primeru javnih poslopij (občin, cerkev, dobrodelnih skladov, poslopij, v katerih so oskrbovanci). Zavarovali naj ne bi trdnjav in skladišč smodnika. Odškodnina naj bi se izplačala v treh mesecih, če je bilo poslopje obnovljeno v skladu s požarnimi in policijskimi predpisi. Zavarovanci, ki bi prejeli odškodnino, bi morali ostati v zavarovanju toliko časa, dokler s premijami ne bi vplačali toliko, kot je bila odškodnina. Nadzor nad zavarovalnicami naj bi v provincah opravljali guvernerji.

2.2.2 Prve zavarovalnice na slovenskem

Povzeto po viru Škufca (2003).

Razvoj zavarovalstva v sedanjem pomenu besede se je v svetu in Avstro-Ogrski monarhiji začel v mestih s pomorskim prometom. To velja tudi za Trst, kjer je bila leta 1766 ustanovljena prva zavarovalnica v Avstro-Ogrski. Prva zavarovalna delniška družba za požarna zavarovanja je bila v avstrijski monarhiji ustanovljena v Trstu leta 1822. Zaradi hitre rasti mesta Trsta in pomorskega prometa je bilo kmalu ustanovljenih še več zavarovalnic.

Na podlagi Odloka generalnega guvernerja Ilirskih provinc z dne 25.07.1811 so ljubljanski trgovci s posebnim pravnim aktom, Pravila oziroma statut z dne 14.07.1812, ustanovili zavarovalno družbo za plovbo po Savi od Siska do Zaloga. Vsako ladjo, ki jo je hotel lastnik zavarovati, je pregledal zavarovalni agent, ki je nato sam odločil, ali jo bo zavaroval ali ne. Lastniki niso mogli zahtevati, da bi bila ladja zavarovana več kot tri leta. Prav tako se ni smela zavarovati ladja, ki je bila starejša od 30 mesecev. Zanimivo je, da so morali lastniki ladij zavarovalnici plačati posebno varščino, ki je bila jamstvo zavarovalnici ob malomarnosti ali neprevidnosti ladjarjev.

Sredi prve polovice 19. stoletja sta na Kranjskem delovali Cesarsko-kraljeva vzajemna privilegirana zavarovalnica proti požarni škodi z Dunaja (ustanovljena leta 1824 in je imela že leta 1827 svojo agenturo v Ljubljani) in Cesarsko-kraljeva privilegirana vzajemna notranjeavstrijska zavarovalnica proti požarni škodi iz Gradca, ki so jo ustanovili leta

1829. Povod za ustanovitev te zavarovalnice so bile velike škode na podeželju ter zavrnitev izdaje dovoljenja požarni zavarovalnici iz Salzburga za prodajo zavarovanj v notranjeavstrijskih deželah. Zavarovalnico je ustanovila Kmetijska družba za Štajersko iz Gradca, ki je imela veliko podporo pri Kranjski kmetijski družbi, saj ji je dala v uporabo celo svoje prostore v Ljubljani.

Pogorelska družba sv. Floriana je imela sedež v avstrijskem Gradcu. Družba je zavarovala premoženje kmetov in hišnih gospodarjev proti požarnim škodam. Zavarovanje je bilo prostovoljno, vendar noben hišni gospodar, ki mu je že bila izplačana morebitna škoda, ni smel izstopiti iz družbe. Financiranje družbe je bilo po načelih nakladnega kritja, saj so si gospodarji obljubili škodo ognja eden drugem povrniti. To je »vplačati toliko, kolikor se med udi družbe pogorelske škode prigodi«. Družba je zavarovala hiše in gospodarska poslopja, cerkve, šole, poslopja, kmečke hiše, hleve, skednje, sušilnice, žitnice, mline, fužine, mehove, cerkvene ure in zvonove. Izrecno so bila iz zavarovanja izključena gledališča, smodnišnica, skladišča smodnika, tovarne streliva, utrdbe in vojaški objekti. Živine, blaga in hišnega orodja družba ni zavarovala. Pogoji tudi ni bil zavarovati celotno poslopje, saj so lahko zavarovali samo posamezne dele. Vrednost zavarovanega premoženja je ocenil zavarovanec sam. Družba je krila vsako požarno škodo, ki je nastala zaradi strele, hudobnih ljudi (požig) ali iz drugih vzrokov. Požarna škoda, ki je bila povzročena zaradi vojaških operacij, ni bila krita.

Prva sodobna slovenska zavarovalnica je bila ustanovljena 15. avgusta 1871. Njen sedež je bil v Ljubljani in uradno se je imenovala: Prva občna zavarovalna banka Slovenija. Poslovati je začela 20. septembra 1872. Zavarovalna banka je hotela zelo hitro razširiti svoj obseg poslovanja. Podružnice je ustanovila v vseh pomembnejših mestih Avstro-Ogrske. Svojo dejavnost je oglaševala v časopisih v Ljubljani, na Dunaju, v Pragi, Budimpešti in Zagrebu. V dveh letih je zavarovalnica dosegla 16.000 polic, zavarovalne vsote so bile dosežene v skupnem znesku 50 milijonov goldinarjev in premija 500.000 goldinarjev. Zavarovalnica je poleg škode zaradi ognja, strele in eksplozije ter škod nastalih pri prevozu, kar so zavarovale že prejšnje zavarovalnice, zavarovala tudi škode na kmetijskih pridelkih zaradi toče. Zaradi hitre ekspanzije je zavarovalnica že leta 1874 zabredla v hude finančne težave in bila leta 1876 tudi likvidirana. Posledica je bila velika gospodarska in politična škoda. Hkrati pa se je izkazalo, da so imeli Slovenci premalo kapitala in usposobljenih zavarovalniških strokovnjakov, ki bi znali voditi zavarovalniške posle.

Kljub neslavnemu koncu Prve občne zavarovalne banke Slovenija je zamisel o potrebnosti slovenske zavarovalnice na Kranjskem spet oživela. Vzrok je bilo tudi ravnanje tujih zavarovalnic, ki premoženja niso zavarovale za polno vrednost, nastale škode so ocenjevali prenizko, ohranjeno premoženje po požaru pa nesorazmerno visoko. V tem času so v slovenskih deželah delovale podružnice tujih zavarovalnic, ki so imele sedeže na Dunaju, v Gradcu, Budimpešti ali Trstu. Sredi devetdesetih let 19. stoletja je bila zavarovalniška kultura na Kranjskem že razmeroma dobro razvita, saj so bile zavarovane skoraj tri četrtine kmečkih gospodarstev. Deželna zavarovalnica naj bi temeljila na načelu vzajemnosti in obveznem zavarovanju proti požaru ter imela monopol na svojem področju. Deželni zbor je 11. februarja 1898 razpravljal o predlogu, da se ustanovi deželna zavarovalnica proti požarnim škodam in enotna državna zavarovalnica za obvezno zavarovanje živine, vendar

je bil predlog v celoti zavrnjen.

2.2.2.1 Zadružno gibanje in zavarovalništvo

Hiter gospodarski razvoj, vedno večja odvisnost od tujcev, zgledi pri Čehih ter spoznanje, da je lahko tudi nepomemben posameznik v složni organizirani družbi enakih pomemben, je imelo za posledico, da so se tudi v slovenskih deželah ljudje začeli združevati v zadruge. Temeljni cilji povezovanja v zadruge so bili nacionalni in socialni, predvsem pa želja, da bo slovenski človek gospodarsko samostojnejši. Glavna nosilca in pospeševalca razvoja zadružništva na Slovenskem sta bila Miha Vošnjak in Janez E. Krek. Varčevanje in zavarovanje je Krek priporočal zlasti revnejšim slojem, to je delavcem, obrtnikom in mlajšim kmetom.

Prvo obdobje pomeni pravzaprav začetek uveljavljanja in organiziranja zadružništva na Slovenskem. Tako je bilo do leta 1894 na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem ustanovljenih kar 81 posojilnic. Na drugih območjih je bil razvoj zadružništva počasnejši.

Prva zadruga s področja zavarovalništva, Hranilni in posojilni konzorcij Prvega splošnega uradniškega društva za avstro-ogrsko monarhijo v Ljubljani, je bila ustanovljena v letu 1875. Zadruga je zavarovala člane za bolezen, smrt in invalidnost, prav tako pa je dajala svojim članom posojila. Število članov zadruge je naraščalo do leta 1898, ko je štela 239 zadružnikov, pozneje pa je začela postopoma nazadovati.

Zavarovanje živine je bilo poleg zavarovanja proti požaru stoletna želja slovenskega kmeta. Slovenski kmetje so si ob poginu živine najprej pomagali tako, da so na podlagi odobritve zemljiškega gospoda prosili druge kmete za solidarno pomoč. Drugi način solidarnega odpravljanja posledic prisilnega zakola je bila ta, da so vaščani prostovoljno odkupili določeno količino mesa. Ta oblika se je dolgo ohranila, saj je bil ta način medsebojne pomoči običajen na Dolenjskem še po drugi svetovni vojni.

Že pred prvo svetovno vojno so se ustanovljala podporna društva za zavarovanje živine, vendar prave domače zavarovalnice ni bilo. Še najpomembnejša je bila Deželna zavarovalnica za zavarovanje živine v Gorici, ki je poslovala v novih razmerah in spremenjeni obliki tudi po drugi svetovni vojni.

V raznih krajih Slovenije so delovale tudi krajevne zavarovalnice, ki so poslovale večinoma po načelu samopomoči. Najpomembnejša je bila Vzajemna zavarovalnica na Ljubnem ob Savinji.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1900. Zavarovala je požarne škode izdelanih poslopij in v gradnji z vsemi pripadajočimi objekti in poškodbe cerkvenih zvonov. Število sklenjenih zavarovalnih pogodb se je povečalo z 2.558 v letu 1901 na 153.208 v letu 1918. Glavnino pogodb so pomenila požarna zavarovanja.

2.2.3 Zavarovalstvo v Sloveniji v obdobju 1918 – 1941

Povzeto po viru Škufca (2003).

Za čas po 1. svetovni vojni so bili značilni visoka inflacija, razvrednotenje valut, pomanjkanje hrane, v industriji pa zastarela oprema. Slovenija je izgubila Primorsko s Trstom in Koroško, kar je pomenilo več kot tretjino nacionalnega ozemlja, gospodarsko pa mnogo več. V tistem času je bila Vzajemna zavarovalnica edina večja zavarovalnica s sedežem na slovenskem narodnostnem ozemlju. Zavarovalnica se je ukvarjala le z zavarovanjem proti požaru in poškodbi cerkvenih zvonov. Kmečko prebivalstvo je že dolgo časa zahtevalo tudi zavarovanje živine, kakor tudi zavarovanje kmetijskih pridelkov proti toči. Vendar kmetijskih zavarovanj ni bilo v portfelju te zavarovalnice.

Leta 1922 je bila v Ljubljani ustanovljena Slavija, Jugoslovanka zavarovalna banka. Češka Slavija – Vzajemna zavarovalna banka v Pragi je imela svoje generalno zastopstvo v Ljubljani že od leta 1872. Zaradi nacionalizacije zavarovalnih poslov in očitno v dogovoru s Slavijo iz Prage, so se ljubljanske banke odločile, da ustanovijo samostojno zavarovalnico. Zavarovalnica je imela podružnice v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Novemu Sadu in Osijeku, ekspoziture in glavna zastopstva tudi v Mariboru, Celju, Splitu, Skopju, Petrogradu, Vršču in Sušaku. Zastopniško mrežo je imela dobro organizirano in je dosegala dobre poslovne uspehe. Družba je pridobila dovoljenje za izvajanje veliko vrst zavarovanj: življenjska in požarna zavarovanja, zavarovanja izpada dobička, razbitja šip, nezgod, vloma, poškodb avtomobilov, poškodb strojev in zvonov, kreditov in kavcij, proti toči, transporta in zavarovanja zakonitega jamstva.

2.2.4 Zavarovalstvo v Sloveniji v obdobju 1945 -1990

Povzeto po viru Škufca (2003).

Nacionalni komite Osvoboditve Jugoslavije 1. marca 1945 sprejel Odlok o združitvi vseh zavarovalnic in podružnic tujih zavarovalnic v Državni zavod za zavarovanje in pozavarovanje Slovenije (DOZ). Tako so tudi Vzajemno zavarovalnico preimenovali v Zavarovalni zavod Slovenije. Ta zavod so potem priključili Državnemu zavarovalnemu zavodu FLRJ.

DOZ je nastal na podlagi zaplenjenih enot nemških zavarovalnic (Elementar, Zedinjena in Dunav), pozneje sta mu bila priključena še Zavarovalni zavod Slovenije in Slavija. DOZ je bilo nosilec organiziranja zavarovalništva v novih razmerah, ki so bile zelo zahtevne. Terenske mreže tako rekoč ni bilo, preživelih terenskih zastopnikov iz raznih bivših zavarovalnih družb je bilo malo, pa še te je bilo treba preveriti na njihovo zadržanje med narodno osvobodilnim bojem. Zato so za pospešitev sklepanja zavarovanj pripravili tudi množična zborovanja, sindikalne sestanke in sestanke z vodstvi podjetij. Zavarovalni zastopniki naj bi bili gospodarski aktivisti, ki naj bi ob sodelovanju z oblastjo pridobili čim več zavarovancev. Uveden je bil tudi nov način sklepanja zavarovanj, in sicer nič več ni bilo izpisovanja zavarovalnih pogodb v poslovalnici temveč takoj na terenu. Ob nastopu dela so morali zastopniki, kakor je pripovedoval Rudi Galuf iz Šmarja pri Jelšah, tudi priseči: „Pri polni zavesti prisegam v imenu FLRJ, da bom vestno opravljal svojo službo in izvajal naloge nadrejenih ter se udeleževal vseh političnih aktivnosti“.

V letu 1961 je bilo v DOZ v Sloveniji zaposlenih 1204 uslužbencev, od teh 800 internih delavcev in 404 zastopnikov, razen tega pa še 268 poverjenikov.

Postopno spreminjanje gospodarskega sistema v sredini 60. tih let prejšnjega stoletja v smeri deetazacije in decentralizacije odločanja (uvajanje družbenega upravljanja in samoupravljanja) je vplivalo tudi na zavarovalstvo. Bistvene novosti novega zavarovalnega sistema so bile:

- uveljavljeno je bilo načelo prostovoljnosti zavarovanja, razen obveznega zavarovanja nevarnosti, ki ogrožajo tretje osebe, ali pomenijo splošno nevarnost,
- zavarovalnice so postale gospodarski subjekti ter zavarovanje gospodarska dejavnost,
- omogočena je bila konkurenca med zavarovalnicami z odpravo območnega monopola,
- zavarovalnice so samostojno določale zavarovalne pogoje in cenike,
- določeni so bili pogoji za ustanavljanje in poslovanje zavarovalnic,
- odpravljen je bil način obveznega izravnavevanja nevarnosti (pozavarovanja) in dana možnost za pogodbeno pozavarovanje,
- uvedeno je bilo (so)upravljanje zavarovancev in delavcev v zavarovalnicah.

V zavarovalstvu Slovenije je bilo v letu 1966 13 zavarovalnic, v katerih je bilo redno zaposlenih 1.171 delavcev, od teh v internih službah 757 ter 414 zastopnikov. Struktura po zavarovalnih skupinah je bila leta 1966: prebivalstvo 13,8 %, živina 6,3 %, posevki 5,4 %, industrija 26,5%, transport 7,3 %, življenje 11,9 %, nezgode 6,2 % , razno 22,5 %.

Pokazalo se je tudi, da vseh trinajst zavarovalnic ne bo moglo izpolniti pogojev za nadaljevanje poslovanja. Najtežji pogoj je bil zagotovitev najnižjega zneska začetne varnostne rezerve. Tem pogojem sta ustrezali samo Zavarovalnica Maribor in Zavarovalnica Ljubljana. Zavarovalnica Maribor se je odločila za samostojno pot, vse druge zavarovalnice pa so se združile v Zavarovalnico Sava. Prva zavarovalnica je imela 18 %, druga pa 82 % tržni delež.

Leta 1977 je prišlo do nove reorganizacije zavarovalniškega sektorja. Zavarovalnici Maribor in Sava sta se združili v Zavarovalno skupnost Triglav, ki je postala ena od treh največjih jugoslovanskih zavarovalnic, ustanovljena pa je bila tudi Pozavarovalna skupnost Sava.

V strukturi zavarovalnega portfelja je začelo prevladovati avtomobilsko zavarovanje, katerega delež je bil kar 51,8 %. Druge zavarovalne skupine so imele te deleže: industrija 25,4 %, prebivalstvo 9 %, živina 2,3 %, posevki 2,8 %, transport 4,4 %, življenje 2,3 %, in nezgode 2 %. Skupno število zaposlenih je bilo v tem letu 2.750, od tega 860 zastopnikov.

2.3 ZAVAROVALSTVO V SLOVENIJI PO LETU 1990

Povzeto po viru Škufca (2003).

Spreminjanje oziroma prilagajanje jugoslovanske zavarovalne zakonodaje ureditvi razvitih evropskih držav se je začel že v letu 1990. Bistvena novost je bila samostojnost zavarovalnic.

Zavarovalna skupnost Triglav se je 12. decembra 1990 preimenovala v Zavarovalnico Triglav delniško družbo, ter je začela poslovati 1. januarja 1991. Ko je družba nastala je imela območne enote Celje, Ljubljana, Kranj, Krško, Murska sobota, Nova gorica, Trbovlje, Reka, Čakovec, Pulj in Zagreb. Kasneje so bile ustanovljene še območne enote Koper, Maribor, Novo mesto in Slovenj Gradec, ki delujejo še danes.

Območne enote Zavarovalne skupnosti Triglav, ki so se odločile za samostojno pot, so se vse preoblikovale v zavarovalne delniške družbe: Območna enota Maribor v Zavarovalnico Maribor d.d., Območna enota Novo mesto v Zavarovalnico Tilia d.d. in Območna enota Koper v Adriatic, zavarovalno družbo d.d.

Z zakonom se je morala uskladiti tudi Pozavarovalna skupnost Sava, ki se je preoblikovala v Pozavarovalnico Sava d.d.

Po ustanovitvi samostojne države Slovenije so nekdanje poslovne enote Zavarovalne skupnosti Croatia še nekaj časa poslovale kot poslovne enote Croatia d.d. iz Zagreba. Po dogovoru vlad Slovenije in Hrvaške o vzajemni dovolitvi ustanovitve delniških družb iz nekdanjih enot Triglava na Hrvaškem in Croatia v Sloveniji je Croatia v Sloveniji ustanovila Slovenico, zavarovalniško hišo d.d.

Preglednica 1: Tržni deleži zavarovalnic v Sloveniji v letu 2001 (Škufca, 2003)

Zavarovalnica	Tržni delež v %
Triglav	42,28
Vzajemna	21,52
Maribor	13,37
Adriatic	9,85
Slovenica	4,62
Tilia	2,73
Merkur	2,47
Grawe	1,61
Generali	1,26
Krekova	0,28
Concordia	0,01
SKUPAJ	100,00

Organizacijska enota zavarovalne skupnosti Dunav v Ljubljani se je preoblikovala v Ljubljansko zavarovalnico d.d. konec leta 1990 ter začela s poslovanjem 01.01.1991 kot samostojna zavarovalnica.

V letu 1992 je bil ustanovljen Slovenski zavarovalni biro, ki pa se je leta 1997 preimenoval v Slovensko zavarovalno združenje GIZ.

Leta 2002 je Zavarovalnica Generali prevzela Ljubljansko zavarovalnico, d.d..

Ob preoblikovanju Zavarovalne skupnosti Triglav in ustanavljanju novih zavarovalnic je bila večina zavarovanj sklenjena z lastno zastopniško mrežo zavarovalnic. Kmalu za tem se je začelo uveljavljati tudi sklepanje zavarovanj s samostojnimi zastopniškimi agencijami oziroma zavarovalno zastopniškimi družbami. Pogoj za njihovo delovanje so bili določeni z Zakonom o zavarovalništvu iz leta 2000, po katerem morajo posamezniki oziroma zavarovalne - zastopniške družbe pridobiti licenco, ki jo podeljuje Slovensko zavarovalno združenje.

2.4 TEMELJNA NAČELA ZAVAROVALNIŠTVA

2.4.1 Zavarovanje

Zavarovanje je gospodarska dejavnost, katere cilj je ustvarjanje gospodarske varnosti in katere sredstvo je izravnavanje nevarnosti (Grželj, 2003).

Zavarovanje je pojem, za katerega obstajajo različne gospodarske, pravne, finančne in mešane teorije. Za aplikacijo kmetijskih zavarovanj primernejša gospodarska teorija pa pravi, da je zavarovanje splošen ukrep ustvarjanja gospodarske varnosti pred gospodarsko škodljivimi posledicami stihijskih dogodkov, temeljev na množičnosti in vzajemnosti (Grželj, 2003).

Zavarovanje pri zavarovalnici je ustvarjanje lastne gospodarske varnosti z izravnanjem gospodarskih nevarnosti v nevarnostni skupini tujih nevarnostnih objektov. Zavarovanje je ena od gospodarskih panog, katere bistvo izvira iz uveljavljanja zakona velikih števil (Grželj, 2003).

Zavarovanje je gospodarska institucija, s katero gospodarsko tehnično povezujemo kar največ in najbolj homogene nevarnostne objekte v nevarnostno skupino, da na podlagi ugotovljene statistične zakonitosti škodnega procesa kot računskega izravnavanja nevarnosti, z izvajanjem ustreznega sistema financiranja pridemo do dejanskega izravnavanja nevarnosti ob ustreznem nalaganju in sproščanju tako zbranih tehničnih rezerv (Grželj, 2003).

Z vidika zavarovanca je zavarovanje tako mehanizem prenosa tveganja. Z vidika zavarovalca pa je zavarovanje mehanizem pridržanja in združevanja. Značilnost zavarovanja kot mehanizma prenosa je združevanje tveganj zavarovancev. Z združevanjem zavarovalec izboljša svojo sposobnost napovedovanja pričakovanih škod. Zavarovanje lahko pod določenimi pogoji imenujemo nevidno blago (Grželj, 2003).

2.4.2 Zavarovalni pojmi

Preglednica 2: Pregled zavarovalnih pojmov (Grželj, 2003)

Pojem	Definicija
<i>Zavarovalec</i>	<i>Oseba, ki sklene pogodbo z zavarovalnico.</i>
<i>Zavarovanec</i>	<i>Oseba, katere premoženje in ali premoženjski interes je zavarovan, lastnik premoženja.</i>
<i>Upravičenec</i>	<i>Oseba, ki je določena v zavarovalni pogodbi ali na drugačen način in ji je na podlagi tega zavarovalnica dolžna izplačati zavarovalnino v primeru nastanka zavarovalnega primera.</i>
<i>Zavarovalna polica</i>	<i>Listina o zavarovalni pogodbi, ki jo skleneta obe udeleženi stranki. Na zavarovalno polico se vpišejo zavarovalne vsote, ki se določajo sporazumno med zavarovalnico in zavarovancem. Sestavni del zavarovalne pogodbe so splošni pogoji in mogoče še dodatni.</i>
<i>Zavarovalna premija</i>	<i>Znesek, ki ga zavarovalec plača (združuje) zavarovalnici, torej je cena zavarovalne storitve, ki jo mora zavarovanec plačati zavarovalnici. Zavarovalna premija se določi na osnovi premijskih sistemov in je odvisna od zavarovalnih vsot, nevarnostnega razreda in na polici dogovorjenih pogojev jamstva in plačila. Praviloma se premija obračuna letno za vnaprej. Zavarovalna premija je cena zavarovanja po zavarovalni pogodbi, ki se obračuna po premijskem stavku ob sklenitvi zavarovanja in velja za vso dobo trajanja zavarovalne pogodbe. Določa se na podlagi premijskega stavka, ki je določen v odstotkih ali v promilih. Premijski stavek se določa na podlagi nevarnostnih razredov, v katere je razporejena določena nevarnost glede na pogostost pojavljanja. Razporeditev nekega zavarovanja v nevarnostni razred se določi z zavarovalno-tehničnim rezultatom za to opazovano zavarovanje. Obračunana in plačana premija se deli na funkcionalno premijo in obratovalni dodatek. Iz obratovalnega dodatka se krijejo stroški poslovanja zavarovalnice. Funkcionalna premija pa se naprej deli na tehnično premijo in dodatek za preventivo. Iz dodatka za preventivo se krijejo stroški ukrepov, da do določenih nevarnostnih primerov ne pride.</i>
<i>Zavarovalna vsota</i>	<i>Najvišji znesek vrednosti zavarovanega predmeta ali interesa do katerega jamči v primeru škode.</i>
<i>Zavarovalnina</i>	<i>Znesek, ki ga zavarovalnica plača iz naslova zavarovalnega razmerja ob škodnem dogodku.</i>
<i>Škodni primer</i>	<i>Nastopi takrat, kadar nastane škoda zaradi zavarovane nevarnosti.</i>
<i>Franšiza</i>	<i>Soudeležba zavarovanca pri škodi, ki jo nosi sam, če je ta manjša ali enaka franšiznemu znesku. Franšizni znesek se določi v absolutnem znesku ali pa z odstotkom od zavarovalne vsote ali od zavarovalne vrednosti. Razlikujemo navadno ali integralno franšizo in odbitno franšizo. Navadna franšiza je franšiza, pri kateri zavarovalnica nadomesti škodo v celoti šele, če je nastala škoda preko določenega franšiznega zneska. Odbitna franšiza pa je franšiza, pri kateri zavarovalnica izplača zavarovalnino, ki presega znesek franšize.</i>
<i>Sistem »bonus-malus«</i>	<i>Določanje zavarovalne premije v odvisnosti od škodnega rezultata v predhodnih zavarovanih letih. Bonus – nagrada - se podeli v obliki znižanja zavarovalne premije pod izhodiščno premijo, če zavarovanec v preteklem letu ali letih ni imel nobenega škodnega dogodka. Malus – kazen - zavarovanec z več škodnimi primeri v preteklih zavarovanih obdobjih plača višjo zavarovalno premijo od izhodiščne.</i>
<i>Nadzavarovanje</i>	<i>Se pojavlja v premoženjskem zavarovanju, kadar je zavarovalna vsota višja od vrednosti zavarovane stvari. Nadzavarovanje ogroža odškodovalno načelo v premoženjskem zavarovanju. Praviloma se ne dovoljuje v premoženjskem zavarovanju.</i>
<i>Podzavarovanje</i>	<i>Vrednost zavarovanih stvari je višja od zavarovalne vsote. Zavarovanca v primeru škodnega dogodka zadenejo posledice zmanjšane zavarovalnine, saj se ta sorazmerno zmanjša, če se ugotovi, da je bila vrednost zavarovanih stvari ob začetku zavarovanja višja od zavarovane vsote.</i>

2.5 KMETIJSKO ZAVAROVANJE

Povzeto po viru Zavarovalnica Triglav, 2010

Kmetijsko zavarovanje je eno izmed orodij upravljanja s tveganjem v kmetijski proizvodnji. Zavarovanje je za kmetijstvo velikega pomena, saj je kmetijski sektor izpostavljen zelo visoki stopnji tveganja, ki nastane v glavnem zaradi naravnih pogojev, zlasti vremenskih razmer. Dogodki, ki lahko povzročijo padec kmetijske proizvodnje je veliko: toča, poplave, pozebe, suša, rastlinske bolezni itd.

Kmetijsko zavarovanje se po Zakonu o zavarovalništvu (2000) uvršča med druga premoženjska zavarovanja. Kmetijsko zavarovanje se pri nas deli na zavarovanje živali in zavarovanje posevkov in plodov. Zavarovanje kmetijskih poslopij (gospodarska poslopja, kmečke hiše, kašče itd.) pa spada med premoženjska zavarovanja, ki pa se zavarujejo že od vsega začetka sklepanja premoženjskih zavarovanj.

Zavarovanje posevkov in plodov krije škodo na vseh vrstah posevkov in plodov, ki je nastala zaradi delovanja višjih sil, kot so strela, toča in požar. Seveda gre tukaj za nepobrane posevke in plodove. Zavarovanje je možno razširiti tudi na kritje škode spomladanske pozebe in zmrzali, viharja in poplave ter še nekaj drugih nesreč. Na primer: sadovnjak in vinograd je možno zavarovati pred nevarnostjo slanega vetra (Zavarovalnica Triglav, 2010).

Pri spomladanski pozebi moram dodati, da se lahko zavaruje res samo pred spomladansko pozebo in ne proti zimski zmrzali, ki se velikokrat pripeti. Kmet, ki želi zavarovati spomladansko pozebo, mora najprej skleniti osnovno zavarovanje posevkov in plodov (nevarnost požara, toče ali udara strele). Za spomladansko pozebo se šteje padec temperature pod 0 stopinj C, ki nastopi v času od 15. marca ob 24.00 uri in do 30. junija do 24.00 ure (Zavarovalnica Triglav (2010)).

Preglednica 3: Škoda na kmetijskih pridelkih v obdobju 2003-2008 (Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano 2009)

Leto	Število oškodovancev	Najbolj prizadete občine	Najbolj prizadete kmetijske kulture	Skupaj ocenjena škoda (v mio. euro)
2003	66.399	Trebnje, Ajdovščina, Brda, Brežice, Ormož, Krško, Nova Gorica	trajno travinje, vinska trta, koruza za zrnje, breskev, jabolana, češnja	130,61
2004	6.138	Pucconci, Gornja Radgona, Kidričevo, Starše	jabolka, I. kakovostnega razreda, koruza za zrnje, vinska trta	34,67
2005	4.624	Krško, Brežice, Ormož, Cankova	jabolka I. kakovostnega razreda, koruzna silaža, koruza za zrnje, belo grozdje za predelavo	42,03
2006	24.484	Pucconci, Cankova, Tišina, Brda, Koper, Trebnje, Žalec, Slov.Bistrica, Kidričevo, Maribor	trajno travinje, jabolka I. kakovostnega razreda, koruzna silaža, koruza za zrnje, belo grozdje za predelavo	59,55
2007	7.262	Braslovče, Krško, Slo. Bistrica, Kidričevo, Ljutomer, Moravske Toplice	jabolka I. kakovostnega razreda, hmelj, koruzna silaža, koruza za zrnje, buče – suho seme	16,51
2008	2.608	Lenart, Pesnica, Tišina, Hrpelje, Ilirska Bistrica, Gornja Radgona, Ptuj, Destrnik	koruza, buče, jabolana, breskev, vinograd, vrtnine	10,82

V kmetijstvu je veliko škode zaradi suše, katera lahko pridelek zelo poškoduje, zmanjša ali celo popolnoma uniči. Suša se pogosto pojavlja predvsem v poletnih mesecih. V Sloveniji se za nevarnost suše ni mogoče zavarovati, čeprav v eni zavarovalnici že proučujejo možnosti in razvijajo programe za razvoj tega zavarovanja.

Gozdovi so tudi zelo izpostavljeni, predvsem požaru, v poletnih sušnih mesecih. V zadnjih letih pa se dogajajo viharji, kateri so sposobni uničiti gozdove na posameznem območju. Predmet zavarovanja je gozd, starejši od 5 let. Zavarujejo se lahko iglasti, listnati ali mešani gozdovi. Zavaruje se lahko tudi posekan les, dokler je na območju gozda, za osnovne požarne nevarnosti. (Zavarovalnica Triglav, 2010). Škode, ki nastanejo zaradi raznih drugih vzrokov, kot so razne bolezni gozdnega drevja, napad insektov in podlubnikov se v Sloveniji ne da zavarovati.

Zavarovanje živali omogoča, da zavarovalnica povrne nastalo škodo, ko pride do pogina živali zaradi bolezni ali nezgode, v primeru zakola v sili, ko živali preti pogin zaradi bolezni ali nezgode iz ekonomskih razlogov (Zavarovalnica Triglav, 2010).

V Sloveniji je možno zavarovati kmetijske kulture pri štirih zavarovalnicah, ostale teh zavarovanj ne ponujajo. Pri sklepanju kmetijskih zavarovanj so običajno določene omejitve oziroma pogojevanje s sklenitvijo drugih zavarovanj (premoženjskih in

podobno).

Zaradi vse bolj neugodnih vremenskih razmer so se na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano odločili sofinancirati zavarovalne premije. Po uredbi o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje posevkov in plodov za leto 2006 so prvič sofinancirali zavarovalne premije v višini 30 % z možnostjo, da jih sofinancirajo tudi občine do skupno 50 odstotkov. Sofinancirana je bila zavarovalna premija za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo toče, požara in udara strele. Za sofinanciranje se je odločilo 7.641 oseb, sklenjenih pa je bilo 8.447 zavarovalnih polic (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2009).

V letu 2007 so sofinanciranje zavarovalnih premij, kar je predpisano z Uredbo o sofinanciranju zavarovalnih premij za kmetijske proizvodnje za leto 2007, razširili še na zavarovanje za primer spomladanske pozebe, poplave, viharja in na zavarovanje živali za primer bolezni. Višino sofinanciranja zavarovalne premije so dvignili na 40 % z možnostjo, da jo sofinancirajo občine do skupno 50 odstotkov. V ta namen je bilo predvidenih 5,63 mio. evrov. Za sofinanciranje se je odločilo 16.767 oseb, sklenjenih je bilo 20.698 zavarovalnih polic in porabljenih 4,59 mio. evrov (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2009).

V letu 2008 so sofinancirali zavarovalno premijo za zavarovanje pred naravnimi nesrečami oz. neugodnimi vremenskimi razmerami, kot so poplava, vihar, toča, spomladanska pozeba, požar, neurje (brez močnega deževja), udar strele in zavarovanje živalskih bolezni. Višina sofinanciranja zavarovalnih premij je ostala enaka, 40 % (Uredba za sofinanciranje zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje in ribištva, 2008). Višina sredstev, ki so bila za to predvidena pa je bila 6,13 mio. evrov. Za sofinanciranje se je odločilo 18.519 oseb, sklenjenih je bilo 22.859 zavarovalnih polic, porabljenih pa 6,63 mio. evrov (Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, 2009).

V letu 2009 so višino sofinanciranja povečali na 50 %, kar je najvišja raven, ki jo dovoljuje Evropska unija. Za ta namen je bilo predvidenih 10,05 mio. evrov (Ministrstvo..., 2009).

Zaradi klimatskih sprememb in posledično neugodnih vremenskih razmer število škodnih dogodkov iz leta v leto narašča. Kljub velikemu deležu sofinanciranja zavarovalnih premij za ta namen, zavarovalnice, katere sodelujejo pri tem projektu, pozivajo državo k spremembam. Dejstvo je, da se je povečalo število kmetijskih zavarovanj, vendar se je posledično povečalo tudi število škod in izplačilo zavarovalnin.

Preglednica 4: Zavarovana zemljišča in živali od leta 2004 do 2009 v Zavarovalnici Triglav (Zavarovalnica Triglav, 2010)

Leto	Zavarovane zemljišča v ha	Število živali
2004	29.333	...
2005	30.873	42.695
2006	35.740	37.295
2007	38.812	54.203
2008	40.266	108.299
2009	49.156	95.247

Število zavarovanj posevkov in plodov pri zavarovalnici Triglav zelo narašča v zadnjem

obdobju, predvsem zaradi povečanih elementarnih nesreč, ki jih je iz leta v leto več. Izplačilo zavarovalnin narašča še hitreje, kot narašča število zavarovanj. Pri živalih je malo drugače, saj se v zadnjem obdobju število zavarovanih živali počasi zmanjšuje.

3 METODA DELA

Za vpogled v zadovoljstvo kmetov z območja Zasavja s kmetijskim zavarovanjem smo uporabili anketo. Anketirali smo kmete, ki gospodarijo v Zasavju in se ukvarjajo s prirajo mleka ali redijo krave dojilje.

Anketiranje smo izvedli po nekoliko prilagojeni metodi anketiranja po pošti. Najprej smo anketni vprašalnik kmetom izročili osebno in jih seznanili z namenom ankete ter jim, hkrati, zagotovili anonimnost. Nato smo jih zaprosili, da vprašalnik izpolnijo takoj ali pa nam ga čim prej vrnejo po pošti.

Nagovorili smo 86 kmetov, od katerih jih je bilo 69 (80 %) pripravljenih sodelovati v anketi.

Zadovoljstvo s kmetijskim zavarovanjem na kmetijah smo ugotavljali na podlagi vprašalnika (Priloga A), ki zajema dva sklopa vprašanj. Prvi sklop so sestavljala vprašanja, ki so bila namenjena pregledu sklenjenih kmetijskih zavarovanj na kmetijah in oceni zadovoljstva z njimi. Z drugim sklopom pa smo želeli ugotoviti, katera druga kmetijska zavarovanja bi kmete še zanimala.

Podatke, zbrane z anketo, smo obdelali z metodami opisne statistike in jih uredili v preglednice.

Anketiranje je bilo izvedeno od aprila do junija 2010.

4 REZULTATI

4.1 SPLOŠNI PODATKI O ANKETIRANIH KMETIJAH

Proizvodni tip kmetije

Od vseh 69 anketiranih kmetij v Zasavju je 28 kmetij živinorejsko-gozdarskih, kar predstavlja 41% vseh kmetij, 25 kmetij je pretežno živinorejskih, kar predstavlja 36 % vseh, 11 kmetij je poljedelsko-živinorejskih, kar predstavlja 16 % vseh, in samo 5 kmetij je živinorejsko-poljedelskih kar predstavlja 7 % vseh kmetij.

Preglednica 5: Anketirane kmetije po proizvodnem tipu, 2010

Proizvodni tip kmetije	Število	Sestava v %
Pretežno živinorejska	25	36,3
Poljedelsko-živinorejska	11	15,9
Živinorejsko-gozdarska	28	40,6
Živinorejsko-poljedelska	5	7,2
Skupaj	69	100,0

Viri dohodka kmetiji

26 kmetijam je glavni vir dohodka na kmetiji kmetijstvo, tudi gozdarstvo, kar predstavlja 38 % vseh, 32 kmetijam predstavlja glavni vir dohodka zaposlitev izven kmetijstva, kar predstavlja 46, % vseh in 11 kmetijam predstavlja glavni vir dohodka pokojnina oz. invalidnina, kar predstavlja 16 % vseh anketiranih kmetij.

Preglednica 6: Anketirane kmetije po viru dohodka kmetiji, 2010

Vir dohodka	Število	Sestava v %
Kmetijstvo,tudi gozdarstvo	26	37,6
Zaposlitev izven kmetijstva	32	46,5
Pokojnina/invalidnina	11	15,9
Drugo	0	0
Skupaj	69	100,0

Nosilec kmetijskega gospodarstva

Na 39 kmetijah je nosilec kmetijskega gospodarstva moški, kar predstavlja 56 % vseh anketiranih kmetij, na 14 kmetijah je nosilka ženska, kar predstavlja 20 % vseh, in na 16 je nekdo drug, kar predstavlja 23 % vseh anketiranih kmetij.

Preglednica 7: Anketirane kmetije po osebi, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010

Nosilec	Število	Sestava v %
Moški	39	56,5
Ženska	14	20,3
Drugo	16	23,2
Skupaj	69	100,0

Poklic oziroma zaposlitev osebe, ki vodi kmetijo

Samo 8 anketiranih kmetij vodi oseba, ki je kmet (ukvarja se izključno s kmetovanjem), kar predstavlja 12 % vseh kmetij, 12 jih vodijo gospodinje, kar predstavlja 17 % vseh, 4 so obrtniki, kar predstavlja 6 % vseh. Kar 26 anketiranih kmetij vodi oseba, ki je zaposlena kot uslužbenec, kar predstavlja 38 % vseh, 9 jih opravlja delo kot tovarniški delavec, kar predstavlja 13 %, in 10 oseb opravlja druga dela, kar predstavlja 14 % vseh kmetij.

Preglednica 8: Anketirane kmetije po poklicu osebe, ki nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010

Poklic	Število	Sestava v %
Kmet	8	11,6
Gospodinja	12	17,5
Obrtnik	4	5,6
Uslužbenec	26	37,8
Tovarniški delavec	9	13
Drugo	10	14,5
Skupaj	69	100,0

Izobrazba osebe, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva

1 anketirani kmet ima nedokončano osnovno šolo, kar predstavlja 2 % vseh, 15 jih ima zaključeno osnovno šolo, kar predstavlja 22 % vseh, 18 jih ima poklicno šolo nekmetijske smeri, kar predstavlja 26 % vseh, kar 21 (največ) jih ima srednjo šolo nekmetijske smeri, kar predstavlja 30 % vseh, le 7 jih ima srednjo šolo kmetijske smeri, kar predstavlja 10 % vseh. 5 anketiranih kmetij ima zaključeno višjo ali visoko šolo nekmetijske smeri, kar predstavlja 7 % vseh, in le 3 % oziroma samo 2 imata višjo ali visoko šolo kmetijske smeri.

Preglednica 9: Anketirane kmetije po izobrazbi osebe, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010

Izobrazba	Število	Sestava v %
Nedokončana osnovna šola	1	1,5
Osnovna šola	15	21,8
Poklicna šola nekmet. smeri	18	26
Poklicna šola kmet. smeri	0	0
Srednja šola nekmet. smeri	21	30,4
Srednja šola kmet. smeri	7	10,2
Višja ali visoka šola nekmet. smeri	5	7,2
Višja ali visoka šola kmet. smeri	2	2,9
Skupaj	69	100,0

Starost osebe , ki je nosilec kmetijskega gospodarstva

Samo 1 kmetijo vodi oseba. stara do 25 let, kar predstavlja 1 % vseh, 10 kmetij vodijo osebe, stare 30 do 40 let, kar predstavlja 14 % vseh. Največ, 34 kmetij vodijo osebe stare od 40 do 50 let, kar predstavlja 49 % vseh, 6 kmetij vodijo osebe stare 50 do 55 let, kar predstavlja 9 % vseh. 7 kmetij vodijo osebe, stare 55 do 60 let, kar predstavlja 10 % vseh, in kar 11 kmetij vodijo osebe stare nad 60 let, kar predstavlja 16 % vseh anketiranih.

Preglednica 10: Anketirane kmetije po starosti osebe, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, 2010

Starost	Število	Sestava v %
Do 25 let	1	1,5
25 – 30 let	0	0
30 – 40 let	10	14,5
40 – 50 let	34	49,2
50 – 55 let	6	8,8
55 – 60 let	7	10,1
Nad 60 let	11	15,9
Skupaj	69	100,0

4.2 KMETIJSKA ZAVAROVANJA NA ANKETIRANIH KMETIJAH

Gospodarska poslopja

Delno imajo zavarovana gospodarska poslopja na kmetiji 29 anketiranih kmetov, kar predstavlja 42 % vseh, 36 kmetov ima zavarovana gospodarska poslopja v celoti, kar predstavlja 52 % vseh in 4 kmetje nimajo zavarovanih gospodarskih poslopij, kar predstavlja 6 % vseh. Negospodarska poslopja ima delno zavarovana 21 anketiranih kmetov, kar predstavlja 30 % vseh, v celoti pa 42 kmetov, kar predstavlja 61 % vseh. Negospodarskih poslopij nima zavarovanih 6 kmetov ali 9 % vseh.

Preglednica 11: Anketirane kmetije po zavarovanju gospodarskih in negospodarskih poslopij na kmetiji, 2010

	Gospodarska poslopja		Negospodarska poslopja	
	število	sestava v %	število	sestava v %
Zavarovano delno	29	42,1	21	30,4
Zavarovano v celoti	36	52,1	42	60,9
Ni zavarovano	4	5,8	6	8,7
Skupaj	69	100,0	69	100,0

Kmetijski stroji

30 anketiranih kmetij ima sklenjeno samo obvezno zavarovanje za svoje stroje na kmetiji, kar predstavlja 43 % vseh, 18 kmetov ima delno zavarovane stroje, kar predstavlja 26 % vseh in le 9 kmetij ima zavarovane stroje v celoti, kar predstavlja 13 % vseh. 12 kmetov nima zavarovanih strojev, kar predstavlja 17 % vseh anketiranih kmetov.

Preglednica 12: Anketirane kmetije po zavarovanju kmetijskih strojev na kmetiji, 2010

Zavarovanje kmetijskih strojev	Število	Sestava v %
Obvezno zavarovanje	30	43,5
Zavarovano delno	18	26
Zavarovano v celoti	9	13,1
Ni zavarovano	12	17,4
Skupaj	69	100,0

Kmetijske kulture, zavarovane za primer toče, požara in strele

7 anketiranih kmetij ima zavarovano koruzo za primer toče, požara in strele v celoti, kar predstavlja 10 % vseh, 3 anketirani imajo le delno zavarovano koruzo za to vrsto tveganja, kar predstavlja 4 % vseh. Kar 87 % vseh anketiranih kmetij koruze nima zavarovane za

primer požara, toče in strele.

Preglednica 13: Anketirane kmetije po zavarovanju koruze in pšenice za primer toče, požara in strele, 2010

	Koruzna		Pšenica	
	število	sestava v %	število	sestava v %
Zavarovana delno	7	10,1	6	8,7
Zavarovana v celoti	3	4,3	3	4,3
Ni zavarovana	59	85,6	60	87,0
Skupaj	69	100,0	69	100,0

Pšenico ima za primer toče, požara in strele zavarovano 6 kmetij, kar predstavlja 9 % vseh in le trije imajo delno zavarovano pšenico za to vrsto nesreč, kar predstavlja 4 % vseh. 87 % vseh kmetij nima zavarovane pšenice za to vrsto nepredvidljive nesreče.

Kmetijske kulture, zavarovane za primer spomladanske pozebe, za primer viharja in za primer poplave

Nobena od 69 anketiranih kmetij nima zavarovanih kmetijskih kultur za primer spomladanske pozebe ali za primer viharja ali pa za primer poplave.

Sklenjene kmetijske zavarovalne pogodbe po vrstah

35 anketiranih kmetij ima sklenjene zavarovalne pogodbe za zavarovanje živali, kar predstavlja 51 % vseh. 6 kmetij ima sklenjene pogodbe za zavarovanje posevkov in plodov, kar predstavlja 9 % vseh. 10 kmetij ima sklenjeno še dodatno zavarovanje živali za stroške zdravljenja, kar predstavlja 14 % vseh. 4 kmetije imajo sklenjeno zavarovanje telet pred, ob in po porodu, kar predstavlja 6 % vseh in 9 kmetij ima sklenjeno dodatno zavarovanje živali na paši za nevarnost pogina zaradi udara strele, kar predstavlja 13 % vseh. 33 kmetij nima sklenjene nobene pogodbe, kar predstavlja kar 48 % vseh anketiranih kmetij.

Preglednica 14: Anketirane kmetije po vrstah sklenjenih kmetijskih zavarovalnih pogodb, 2010

Vrsta kmetijskega zavarovanja	Število	Sestava v % (vse kmetije=100)
Zavarovanje živali	35	50,7
Zavarovanje posevkov in plodov	6	8,7
Dodatno zavarovanje živali za stroške zdravljenja	10	14,5
Dodatno zavarovanje teleta pred, ob in po porodu	4	5,8
Dodatno zavarovanje živali na paši za nevarnost pogina zaradi udara strele	9	13,0
Nima sklenjenega nobenega zavarovanja	33	47,8

Način sklepanja zavarovalnih pogodb

Velika večina anketiranih kmetij, 52 ali 85 % vseh, sklepa zavarovalne pogodbe z svojim zavarovalnim zastopnikom, 10 ali 14 % vseh pa jih sklepa pogodbe na poslovni enoti zavarovalnice.

Preglednica 15: Anketirane kmetije po načinu sklepanja zavarovalnih pogodb, 2010

Način sklepanja	Število	Sestava v %
Preko zavarovalniškega zastopnika	59	85,5
Preko poslovne enote zavarovalnice	10	14,5
Preko pooblaščenice agencije	0	0
Po medmrežju	0	0
Skupaj	69	100,0

Subvencioniranje premije za kmetijsko zavarovanje

Kar 75 % anketiranih kmetij ne prejema subvencij za premije pri kmetijskih zavarovanjih. 17 ali 25 % vseh anketiranih kmetij tako subvencijo prejema.

Preglednica 16: Anketirane kmetije po prejemanju subvencije za premije pri kmetijskem zavarovanju, 2010

Subvencija	Število	Sestava v %
Subvencije ne prejema	52	75,4
Premija je delno subvencionirana	17	24,6
Skupaj	69	100,0

Subvencioniranje premije kot spodbuda za razširitev kmetijskega zavarovanja

Če bi bila subvencija višja, bi kmetijsko zavarovanje razširili na 34 ali 49 % vseh anketiranih kmetij, medtem ko na 17 (25 %) kmetijah tega ne bi storili. 18 ali 26 % vseh anketiranih kmetij pa je glede tega neodločenih.

Preglednica 17: Anketirane kmetije po povešanju premije kot spodbude za razširitev kmetijskega zavarovanja, 2010

	Število	Sestava v %
Če bi bilo subvencioniranje premije višje, zavarovanja ne bi razširil	17	24,6
Če bi bilo subvencioniranje premije višje, bi zavarovanja razširil	34	49,3
Neodločen	18	26,1
Skupaj	69	100,0

4.3 ŠKODA NA KMETIJAH V ZADNJIH 10 LETIH

46 anketiranih kmetij še ni utrpelo škode, kar predstavlja 67 % vseh, medtem ko jih je 23 že utrpelo in to predstavlja 33 % vseh.

Preglednica 18: Anketirane kmetije po povzročeni večji gmotni škodi v zadnji 10 letih, 2010

	Število	Sestava v %
Kmetija ni utrpela večje škode	46	66,6
Kmetija je utrpela večjo škodo	23	33,4
Skupaj	69	100,0

Od 23 anketiranih kmetij, ki so utrpeli v zadnjih 10 letih večjo gmotno škodo, 3 (13 %) kmetije predmetov škode niso imele zavarovanih, 12 (52 %) kmetij je imelo predmete škode le delno zavarovane in 8 (35 %) kmetij je imelo predmete škode v celoti zavarovane.

Preglednica 19: Oškodovane anketirane kmetije po sklenjenem zavarovanju škodnih predmetov, 2010

Predmeti škode	Število	Sestava v %
Nezavarovani	3	13,0
Zavarovani - delno	12	52,2
Zavarovani – v celoti	8	34,8
Skupaj	23	100,0

Z obravnavanjem škode in izplačilom zavarovalnine je bilo zadovoljnih 9 (39 %) oškodovanih kmetij, delno zadovoljnih pa 8 (35 %) in nezadovoljnih 6 (26 %) oškodovanih anketiranih kmetij.

Preglednica 20: Oškodovane anketirane kmetije po zadovoljstvu z obravnavo škode in izplačano zavarovalnino, 2010

Zadovoljstvo kmetij	Število	Sestava v %
Zadovoljen	9	39,1
Delno zadovoljen	8	34,8
Nezadovoljen	6	26,1
Skupaj	23	100,0

4.4 VIŠINA PREMIJE ZA KMETIJSKO ZAVAROVANJE IN POPUSTOV PRI SKLENITVI ZAVAROVANJA

Preglednica 21: Anketirane kmetije po oceni višine premije za kmetijska zavarovanja, 2010

	Število	Sestava v %
Premije so zelo visoke	30	43,5
Premije so primerne	22	31,8
Premije so tako visoke, da je zavarovanje nedosegljivo	17	24,7
Skupaj	69	100

Da so premije primerne, ocenjuje 32 % anketiranih kmetij. Druge menijo da so zelo visoke (43 %) oziroma tako visoke, da je zavarovanje praktično nedosegljivo (25 %). Pri tem jih 71 % ocenjuje, da so tudi popusti pri sklenitvi zavarovanja prenizki in le 6 %, da so ugodni.

Preglednica 22: Anketirane kmetije po oceni višine popustov pri sklenitvi zavarovanja, 2010

Popusti	Število	Sestava v %
Popusti so zelo ugodni	4	5,8
Popusti so premajhni	49	71,0
Neodločen	16	23,2
Skupaj	69	100,0

4.5 ZANIMANJE KMETOV ZA POSAMEZNE VRSTE KMETIJSKEGA ZAVAROVANJA

Zavarovanje posevkov in plodov proti toči, požaru in strelji

12 anketiranih kmetij je izrazilo visoko stopnjo zanimanje za zavarovanje posevkov in plodov proti toči, požaru in strelji, kar predstavlja 17 % vseh. 10 kmetij je izrazilo srednjo stopnjo zanimanja, kar predstavlja 14 % vseh. 29 ali 42 % vseh anketiranih kmetij tovrstno zavarovanje ne zanima. 18 ali 26 % anketiranih kmetij pa je glede tega neodločenih.

Preglednica 23: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje posevkov in plodov proti toči, požaru in streli, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	12	17,4
Srednja	10	14,5
Ni zanimanja	29	42
Neodločen	18	26,1
Skupaj	69	100,0

Zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo spomladanske pozebe

Preglednica 24: Anketirane kmetije po zanimanju za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo spomladanske pozebe, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	2	2,9
Srednja	8	11,6
Ni zanimanja	38	55,1
Neodločen	21	30,4
Skupaj	69	100,0

2 kmetiji sta izrazili visoko stopnjo zanimanja za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo spomladanske pozebe kar predstavlja 3 % vseh. 8 kmetij je izrazilo srednjo stopnjo zanimanja, kar predstavlja 12 % vseh, 38 ali 55 % vseh anketiranih kmetij ta vrsta zavarovanja ne zanima, 21 ali 30 % vseh anketiranih kmetij pa je glede tega zavarovanja neodločenih.

Zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo viharja

Preglednica 25: Anketirane kmetije po zanimanju za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo viharja, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	5	7,2
Srednja	22	31,9
Ni zanimanja	25	36,2
Neodločen	17	24,6
Skupaj	69	100,0

5 anketiranih kmetij je izrazilo visoko stopnjo zanimanja za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo viharja, kar predstavlja 7 % vseh, 22 kmetij je izrazilo srednjo stopnjo zanimanja za to vrsto zavarovanja, kar predstavlja 32 % vseh. 25 kmetij ta vrsta zavarovanja ne zanima, kar predstavlja 36 % vseh, medtem ko je 17 ali 25 % vseh anketiranih kmetij glede tega neodločenih-

Zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo viharja

4 anketirane kmetije so izrazile visoko stopnjo zanimanja za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo poplave, kar predstavlja 6 % vseh, 7 kmetij je izrazilo srednjo stopnjo zanimanja za to vrsto zavarovanja, kar predstavlja 10 % vseh. 38 ali 55 % vseh anketiranih kmetij ta vrsta zavarovanja ne zanima, medtem ko je 20 ali 29 % vseh anketiranih kmetij glede tega neopredeljenih.

Preglednica 26: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo poplav, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	4	5,8
Srednja	7	10,1
Ni zanimanja	38	55,1
Neodločen	20	29
Skupaj	69	100,0

Zavarovanje živali za pogin ali zasilni zakol

Preglednica 27: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje živali za pogin ali zasilni zakol, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	17	24,6
Srednja	19	27,6
Ni zanimanja	18	26,1
Neodločen	15	21,7
Skupaj	69	100,0

17 ali 25 % vseh anketiranih kmetij je izrazilo visoko stopnjo zanimanja za zavarovanje živali za pogin ali zasilni zakol. 19 ali 28 % vseh anketiranih kmetij je izrazilo za to zavarovanje srednjo stopnjo zanimanja. 18 ali 26 % vseh anketiranih kmetij ta vrsta zavarovanja ne zanima, medtem ko je 15 ali 22 % vseh anketiranih kmetij glede tega neodločenih.

Zavarovanje živali za stroške zdravljenja

20 ali 29 % vseh anketiranih kmetij je izrazilo visoko stopnjo zanimanja za zavarovanje živali za stroške zdravljenja in 12 ali 17 % srednjo stopnjo zanimanja. 17 ali 25 % vseh anketiranih kmetij ta vrsta zavarovanja ne zanima, medtem ko jih je 20 ali 29 % glede tega neodločenih.

Preglednica 28: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje živali za stroške zdravljenja, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	20	29,0
Srednja	12	17,3
Ni zanimanja	17	24,7
Neodločen	20	29,0
Skupaj	69	100,0

Zavarovanje za izgubo teleta pred, ob in po porodu

15 kmetij je izrazilo visoko stopnjo zanimanja za zavarovanje izgube teleta pred, ob in po porodu, kar predstavlja 22 % vseh. 9 kmetij je izrazilo srednjo stopnjo zanimanja za to vrsto zavarovanja, kar predstavlja 13 %. 22 kmetij ta vrsta zavarovanja ne zanima, kar predstavlja 32 % vseh. 23 ali 33 % vseh anketiranih kmetij pa je glede tega neodločenih.

Preglednica 29: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje za izgubo teleta pred, ob in po porodu, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	15	21,7
Srednja	9	13,1
Ni zanimanja	22	31,9
Neodločen	23	33,3
Skupaj	69	100,0

Zavarovanje živali na paši pred nevarnostjo pogina zaradi udara strele

20 ali 29 % vseh anketiranih kmetij je izrazilo visoko stopnjo zanimanj za zavarovanje živali na paši pred nevarnostjo pogina zaradi udara strele, medtem ko jih je 6 ali 9 % izrazilo srednjo stopnjo zanimanja. 23 anketiranih kmetij to zavarovanje ne zanima, kar predstavlja 33 % vseh. 20 ali 29 % vseh anketiranih kmetij pa je glede tega zavarovanja neodločenih.

Preglednica 30: Anketirane kmetije po stopnji zanimanja za zavarovanje živali na paši pred nevarnostjo pogina zaradi udara strele, 2010

Stopnja zanimanja	Število	Sestava v %
Visoka	20	29,0
Srednja	6	8,7
Ni zanimanja	23	33,3
Neodločen	20	29,0
Skupaj	69	100,0

4.6 SEZNANJENOST KMETOV S KMETIJSKIMI ZAVAROVANJI

5 anketiranih kmetov ni seznanjenih s kmetijskimi zavarovanji, ker jih ne zanimajo, kar predstavlja 7 % vseh. 56 ali 81 % anketiranih kmetov je seznanjenih, vendar samo z nekaterimi vrstami kmetijskih zavarovanj, medtem ko je 8 ali 12 % vseh anketiranih kmetov zelo dobro seznanjenih s kmetijskimi zavarovanji.

Preglednica 31: Anketirane kmetije po seznanjenosti kmetov s kmetijskimi zavarovanjih, 2010

	Število	Sestava v %
Ni seznanjen, ga ne zanima	5	7,2
Seznanjen samo z nekaterimi	56	81,2
Dobro seznanjen	8	11,6
Skupaj	69	100,0

Preglednica 32: Anketirane kmetije po viru informacij o zavarovalnih produktih, 2010

Vir informacije	Število	Sestava v %
Zavarovalni zastopnik	48	69,5
Poslovna enota zavarovalnice	5	7,3
Medmrežje	5	7,3
Prijatelji, znanci	11	15,9
Skupaj	69	100,0

Glavni vir informacij o zavarovanju je zavarovalni zastopnik: 48 (69 %) anketiranim kmetijam posredujejo informacije o zavarovalnih produktih prav zavarovalni zastopniki. Drugi pomemben vir so prijatelji in znanci. Le-te je kot vir informacij o zavarovanju navedlo 11 (16 %) anketiranih kmetij. Informacije o zavarovanju si v poslovni enoti zavarovalnice ali na medmrežju pridobi po 5 (7 %) anketiranih kmetij

Le 11 ali 16 % vseh anketiranih kmetij se pri sklenitvi zavarovalne police dobro seznanijo s pogoji zavarovanja. Večina, 48 ali 70 % se jih ob sklenitvi zavarovalne police seznanijo samo z za njih zanimivimi zadevami. Kar 10 ali 14 % pa jih je dejalo, da se s pogoji ne seznanijo.

Preglednica 33: Anketirane kmetije po seznanjenosti z zavarovalnimi pogoji pri sklenitvi zavarovalne police, 2010

	Število	Sestava v %
Se ne seznanijo	10	14,5
Seznanijo se le z za njih zanimivimi zadevami	48	69,6
Zelo dobro se seznanijo	11	15,9
Skupaj	69	100,0

4.7 MNENJE ANKETIRANIH KMETOV O KONKURENČNOSTI ZAVAROVALNIC NA SLOVENSKEM TRGU

47 ali 68 % vseh anketiranih kmetov meni, da je slovenski zavarovalniški trg dovolj konkurenčen. Po 11 ali 16 % anketiranih meni, da so vse zavarovalnice enake in da si med seboj ne konkurirajo oziroma je glede tega neodločenih.

Preglednica 34: Anketirani kmetje po mnenju glede konkurenčnosti zavarovalnic na slovenskem trgu, 2010

	Število	Sestava v %
Med zavarovalnicami je dovolj konkurence	47	68,2
Med zavarovalnicami ni razlik, vse so enake	11	15,9
Neodločen	11	15,9
Skupaj	69	100,0

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA

Kmetije na območju Zasavja, ki se ukvarjajo z proizvodnjo mleka in rejo krav dojlj, so živinorejsko - gozdarske oziroma pretežno živinorejske. Samo nekaj kmetij je poljedelsko - živinorejskih ali živinorejsko - poljedelskih. Večina kmetij ima še dohodek iz gozdarske dejavnosti - les. Kmetije na področju Zasavja kmetujejo na območju z najtežjimi obdelovalnimi razmerami v Sloveniji.

Skoraj polovici vseh anketiranih kmetov predstavlja glavni vir dohodka zaposlitev izven kmetijstva.

Malo manj kot polovici pa je dodaten vir dohodka gozdarstvo. To pomeni, da se kmetije s kmetijstvom ne morejo preživeti. Veliko lastnikov tudi že razmišlja o opustitvi prireje mleka, ker je ta proizvodnja čedalje bolj tvegana.

Več kot polovico anketiranih kmetij vodi moški, slabo četrtno ženska, druge vodijo drugi člani družine. Tako je videti, da je na kmetijah še vedno glava družine mož oziroma oče.

Večina anketiranih kmetov ni dovolj strokovno usposobljenih. Dobra kmetijska izobrazba je danes nujno potrebna, če želi kmetija uspevati. Samo 2 anketirana imata končano višjo ali visoko šolo kmetijske smeri. Pet anketiranih ima končano višjo ali visoko šolo nekmetijske smeri. Tudi srednjo kmetijsko šolo ima samo 10 % anketiranih. Največ anketiranih, in sicer kar ena tretjina, ima zaključeno srednjo šolo nekmetijske smeri. Tudi poklicno šolo nekmetijske smeri ima ena tretjina vseh anketiranih. Nekaj anketiranih ima zaključeno tudi samo osnovno šolo.

Polovica anketiranih, ki vodijo kmetijo, je starih od 40 do 50 let. Le 15 % jih je starih od 30 - 40 let. Nekaj jih je mlajših od 30 let in nekaj celo starejših od 60 let. Relativno visoka starost nosilcev dejavnosti na kmetijah je splošen kmetijski problem. Starejši se iz različnih razlogov bojijo oddati kmetijo naslednikom.

Več kot polovica anketiranih kmetij ima zavarovana gospodarska poslopja v celoti. Malo manj kot polovica pa le delno. Le zanemarljivo število jih nima sklenjenega zavarovanja za gospodarska in negospodarska poslopja. To pomeni, da poslopja predstavljajo kmetom vse premoženje.

Večina anketiranih meni, da je na našem trgu konkurenčnost med zavarovalnicami ustrezna. Nekateri so mnenja, da so vse enake. To mnenje je na splošno zelo razširjeno med vsem prebivalstvom v Sloveniji. Pri sklepanju zavarovanj so anketirani premalo pozorni, saj jih veliko meni, da se njim ne more nič zgoditi. Pogodbe so sklenjene prehitro oziroma jih veliko niti ne ve, katere rizike imajo zavarovane.

Podatek, da je dve tretjini anketiranih seznanjena samo z zavarovanji, ki jih zanimajo, prejšnje mnenje potrjuje. Zelo malo anketiranih je dobro seznanjenih s kmetijskimi zavarovanji. Najverjetneje so to tisti, ki jih je že doletela škoda ali elementarna nesreča. Tudi ta podatek nam pove, da je anketiranim glavni vir dohodka drugje, sicer bi jih tovrstna zavarovanja zelo zanimala.

Dobra tretjina anketiranih ima sklenjeno pogodbo o osnovnem zavarovanju živali, le nekaj anketiranih kmetij ima to zavarovanje razširjeno. Nekateri imajo namreč dodatno zavarovanje stroškov zdravljenja, nekateri zavarovanje teleta in zanemarljivo malo jih ima zavarovano nevarnost pogina živali na paši zaradi udara strele. Ta podatek je presenetljiv, saj ima večina anketiranih kmetij urejene pašnike in se živali celo poletje pasejo. Menimo, da je temu tako, ker kmetje tovrstnega zavarovanja sploh ne poznajo.

Zanemarljivo malo anketiranih kmetij ima zavarovane posevke in plodove. To lahko razložimo s proizvodnim tipom kmetij. Kmetije bi sicer lahko pridelovale krmo na svojih zemljiščih za krave in teleta, vendar se jih s tem ukvarja čedalje manj.

Dobra tretjina anketiranih nima sklenjene nobene pogodbe za kmetijsko zavarovanje. Ta podatek nam pove zelo veliko o kmetih in o zavarovalnicah. Zavarovalnice te vrste zavarovanja sploh ne propagirajo oziroma ga je v zadnjem času možno skleniti samo še pri dveh zavarovalnicah. Namen zavarovalnic je dolgoročno zagotavljanje varnosti svojim strankam s tem, da v prvi vrsti zadovoljujejo njihove potrebe, pričakovanja in želje. Cilj zavarovalnic pa je ustvarjanje dobička iz poslovanja. Kljub čedalje večjim subvencijam kmetijsko zavarovanje za zavarovalnico ni dobičkonosno.

Zelo zanimivi so podatki o zanimanju anketiranih za kmetijsko zavarovanje. Zavarovanje posevkov in plodov polovice anketiranih sploh ne zanima. Malo večje zanimanje je za zavarovanje živali, saj tretjino anketiranih ta zavarovanja zelo zanimajo. Tretjino kmetov zanimajo tudi razširitve zavarovanja živali na zavarovanje stroškov zdravljenja, telet pred, ob in po porodu in zavarovanje živali na paši za nevarnost pogina zaradi udara strele.

Kar dobri dve tretjini anketiranih si pridobi informacije o zavarovanjih od svojega zavarovalnega zastopnika. Zanemarljivo malo anketiranih kmetov si poišče informacije preko sosedov, znancev in prijateljev ali na poslovalnici zavarovalnice. Nekateri pa si informacije pridobijo tudi na medmrežju. Večina anketiranih kmetov sklepa zavarovalne pogodbe z svojim zavarovalnim zastopnikom na domu. Tu je opaziti veliko zaupanje med kmeti in zavarovalnimi agenti zavarovalnic.

Anketirani imajo zelo malo sklenjenih pogodb za zavarovanje posevkov in plodov za primer nepredvidljivih nesreč. Samo desetina anketiranih ima zavarovano pšenico in koruzo za primer toče, požara in strele. Za ostale nevarnosti, kot so spomladanska pozeba, poplava in vihar, kmetje nimajo sklenjene niti ene pogodbe. Kmetije ležijo na območjih, ki jih nevarnost poplave ne ogroža. Kmetije ležijo v hribovskem in višinskem območju in spomladanska pozeba je tu zelo redka.

Skoraj polovica anketiranih ima sklenjeno samo obvezno zavarovanje za kmetijske stroje. Ena tretjina jih ima sklenjeno delno zavarovanje za kmetijske stroje (delni kasko). Kmetije ležijo na strmih terenih, kjer je obdelovanje drago. Zelo malo anketiranih premore nove kvalitetne traktorje. Večina jih ima starejše traktorje, za katere se kasko zavarovanje več ne splača.

Samo 17 anketiranih ima delno subvencionirano zavarovalno premijo za kmetijska zavarovanja. Ta podatek je zelo presenetljiv. Menimo, da gre tudi tukaj za nevednost

kmetov o subvencijah za zavarovalne premije. V zadnjem času kmetijska svetovalna služba, ki organizira različne oblike izobraževanja, kmete seznanja tudi z možnostmi za pridobivanje teh subvencij.

Polovica anketiranih bi razširila kmetijsko zavarovanje, če bi bile subvencije višje. Ena tretjina jih je glede tega neodločenih, ker o tem še ne razmišlja. Kar dve tretjini anketiranih meni, da so popusti pri zavarovanju prenizki.

Skoraj polovica anketiranih meni, da so premije za kmetijsko zavarovanje zelo visoke. Ena tretjina jih meni, da so jim, glede na njihovo finančno stanje, celo nedosegljive. Ta podatek veliko pove o zasavskemu kmetu. Kmetje gospodarska in negospodarska poslopja še nekako zavarujejo proti nepredvidljivim nesrečam, drugih zavarovanj pa si ne morejo privoščiti, ker je to zanje prevelik strošek glede na njihovo finančno stanje. Kmet je čedalje bolj prepuščen sam sebi.

V zadnjih desetih letih je tretjino anketiranih doletela nepredvidljiva nesreča. Le tretjina jih je imela predmete škode zavarovane v celoti, polovica pa le delno.

Pri obravnavanju škodnih dogodkov in izplačilom zavarovalnine je bilo zadovoljnih le tretjina anketiranih. Druga tretjina je bila s tem delno zadovoljnih in ena tretjina jih je bila nezadovoljna.

Kmetje se pri sklepanju zavarovalnih pogodb ne seznanijo dovolj s pogoji zavarovalnega kritja. Le dobra sedmina anketiranih je dobro seznanjenih z zavarovalnimi pogoji. Večina se ji seznanila le z zadevami, ki so za njih zanimive. Nekateri pa so z zavarovalnimi pogoji seznanjeni zelo malo. Ti kmetje se pozanimajo le za pogoje zavarovanja pred nepredvidljivimi nesrečami takrat, ko je že prepozno, torej po nastanku škode. Velikokrat se potem ugotovi, da ravno tista nepredvidljiva nesreča ni zavarovana.

5.2 SKLEPI

Kmetje, ki se ukvarjajo s prirajo mleka ali rejo krav dojlj na območju Zasavja, imajo dobro zavarovana gospodarska in negospodarska poslopja.

Kmete bi bilo potrebno bolj seznaniti z zavarovanjem živali in zavarovanjem posevkov in plodov, saj to predstavlja glavno kmetijsko proizvodnjo na kmetijah. Predvsem bi jih bilo potrebno seznaniti z subvencijami, ki jim pripadajo pri teh zavarovanjih.

Kmete bi bilo potrebno spodbuditi, da se boljše pozanimajo o pogojih zavarovanja, pod katerimi sklepajo zavarovalne pogodbe.

Večjo skrb bi bilo potrebno posvetiti izobraževanju kmetov in usmerjanje potomcev oz. dedičev v kmetijske šole. Naša raziskava je pokazala, da je izobrazbena struktura kmetov neprimerna, saj ima samo 12 % anketiranih kmetijsko izobrazbo. Vsi drugi imajo izobrazbo z nekmetijskih področij. Rek: "Če se ne boš učil, boš kmet!" že dolgo ne drži več. Kmet mora biti v današnjem času zelo izobražen, saj lahko le tako pravilno vodi kmetijo.

Ker se komercialne zavarovalne družbe otepajo specifičnih kmetijskih zavarovanj, bi bilo smiselno ustanoviti Družbo za vzajemno kmetijsko zavarovanje, ki naj bi bila organizirana na ravni države.

6 POVZETEK

Kmetijstvo je gospodarska panoga, ki je zelo izpostavljena je različnim škodljivim vplivom in neugodnim vremenskim razmeram ter pojavom raznih bolezni pri živalih. Posledično se kmetu zmanjša pridelek, s tem je ogrožena kmetija in eksistenca kmeta. Pred škodljivimi vremenskimi vplivi se poskušamo zaščititi na različne tehnološke načine, lahko pa se tudi zavarujemo.

Cilj naloge je analizirati kmetijska zavarovanja, ki so jih sklenile govedorejske kmetije na območju Zasavja. Z metodo ankete, v kateri je bilo pripravljenih sodelovati 69 kmetij, so analizirali značilnosti kmetij in pa vrste sklenjenih kmetijskih zavarovanj.

Rezultati kažejo, da večina anketiranih kmetov sklepa zavarovalne pogodbe na domu s svojim zavarovalnim zastopnikom, ki je tudi glavni vir informacij o zavarovanjih. Anketirani imajo praviloma zavarovana poslopja, v celoti ali delno. Dobra tretjina ima sklenjeno pogodbo o osnovnem zavarovanju živali, le nekaj anketiranih kmetij ima to zavarovanje razširjeno na dodatno zavarovanje stroškov zdravljenja, zavarovanje teleta pred, med ali ob porodu in zavarovanje za nevarnost pogina živali na paši zaradi udara strele. Anketirani kmetje imajo zelo malo sklenjenih pogodb za zavarovanje posevkov in plodov za primer nepredvidljivih nesreč, saj jih ima samo desetina pšenico in koruzo zavarovane za primer toče, požara in strele. Obvezno zavarovanje za kmetijske stroje je sklenila skoraj polovica anketiranih, medtem ko jih ima ena tretjina sklenjeno zanje le delno zavarovanje. Anketirani se pri sklepanju zavarovalnih pogodb ne seznanijo dovolj s pogoji zavarovalnega kritja. Pri obravnavanju škodnih dogodkov in izplačilom zavarovalnine je zadovoljnih le tretjina anketiranih, tretjina jih delno zadovoljna in ena tretjina jih je nezadovoljna.

Ker se komercialne zavarovalne družbe otepajo specifičnih kmetijskih zavarovanj, bi bilo smiselno ustanoviti Družbo za vzajemno kmetijsko zavarovanje, ki naj bi bila organizirana na ravni države.

Kmete bi bilo potrebno tudi bolje seznaniti z zavarovanjem živali in zavarovanjem posevkov in plodov, saj to predstavlja glavno kmetijsko proizvodnjo na kmetijah. Predvsem bi jih bilo potrebno seznaniti z subvencijami, ki jim pripadajo pri teh zavarovanjih.

Kmete bi bilo potrebno spodbuditi, da se boljše pozanimajo o pogojih zavarovanja, pod katerimi sklepajo zavarovalne pogodbe.

Večjo skrb bi bilo potrebno posvetiti izobraževanju kmetov in usmerjanje potomcev oz. dedičev v kmetijske šole. Raziskava je pokazala, da je izobrazbena struktura kmetov neprimerna, saj ima samo 12 % anketiranih kmetijsko izobrazbo. Vsi drugi imajo izobrazbo z nekmetijskih področij. Rek: "Če se ne boš učil, boš kmet!" že dolgo ne drži več. Kmet mora biti v današnjem času zelo izobražen, saj lahko le tako pravilno vodi kmetijo.

7 VIRI

Flis S. 1999. Zbrani spisi o zavarovanju. Ljubljana, Slovensko zavarovalno združenje: 606 str.

Grželj J. 2003. Model vstopa zavarovalnice na nove trge kmetijskih zavarovanj. Magistrsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo: 204 str.

Škufca F. 2003. Zavarovalstvo na Slovenskem. Ljubljana, Pegaz International: 297 str.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrani. 2009. Zavarovanje v kmetijstvu. http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/saSSo/Sektor_za_naravne_nesrece/Zavarovanje_v_kmetijstvu_zadnja.pdf (5.6.2009)

Uredba o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje posevkov in plodov za leto 2006. Ur. l. RS št. 26/06

Uredba o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje za leto 2007. Ur. l. RS št. 138/06

Uredba o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje in ribištva za leto 2008. Ur. l. RS št. 68/08

Zakonu o zavarovalništvu. Ur. l. RS, št. 13/00

Zavarovalnica Triglav.
<http://www.triglav.si/vstop.asp?id=9> (6.6.2010)

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici ga. prof.dr.Vadnalovi za pomoč in svetovanje pri izdelavi diplomske naloge.

PRILOGA

VPRAŠALNIK ZA KMETE

SEZNANJENOST IN ZADOVOLJSTVO KMETIJ S KMETIJSKIMI ZAVAROVANJI

1. Proizvodni tip kmetije

1. Pretežno živinorejska
2. Mešana: poljedelsko-živinorejska
3. Mešana: živinorejska-gozdarska
4. Mešana: živinorejsko-poljedelska

2. Viri dohodka kmetiji

1. Kmetijstvo, tudi gozdarstvo
2. Zaposlitev izven kmetijstva
3. Pokojnina/invalidnina
4. Drugo

3. Vaše kmetijsko gospodarstvo obsega veliko gospodarskih in negospodarskih Ali imate zavarovana:

3.1. gospodarska poslopja	3.2. negospodarska poslopja
1. da – delno	1. da – delno
2. da - v celoti	2. da – v celoti
3. ne	
3. ne	

4. Na našem trgu je kar nekaj zavarovalnic. Kaj menite o konkurenčnosti le teh?

1. Da – dovolj je konkurence, lahko izbereš sebi najprimernejšo
2. Ne – vse so enake
3. Ne vem – neodločen

5. V zadnjih letih so velike klimatske spremembe. Posledično se dogajajo razne elementarne nesreče. Ali ste dovolj dobro seznanjeni s kmetijskimi zavarovanji?

1. Nisem seznanjen, ker me ne zanima
2. Sem seznanjen, vendar le z nekaterimi
3. Zelo dobro sem seznanjen

6. Za katere vrste kmetijskega zavarovanja imate sklenjene zavarovalne pogodbe?

1. Zavarovanje živali
2. Zavarovanje posevkov in plodov
3. Dodatno zavarovanje živali za stroške zdravljenja
4. Dodatno zavarovanje teleta pred, ob in po porodu
5. Dodatno zavarovanje živali na paši za nevarnost ubitja strele

7. Katere vrste kmetijskega zavarovanja vas zanimajo?

	zelo	srednje	ne	neodločen
Zavarovanje posevkov in plodov proti toči, požaru in streli				
Dodatno zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo spomladanske pozebe				
Dodatno zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo Poplave				
Zavarovanje živali za pogin ali zasilni zakol				
Dodatno zavarovanje živali za stroške zdravljenja				
Dodatno zavarovanje teleta, pred, ob in po porodu				
Dodatno zavarovanje živali na paši za nevarnost strele				

8. Kje dobite informacije o zavarovanjih?

1. Pri svojem zavarovalnem zastopniku
2. Na poslovni enoti zavarovalnice
3. Na internetu
4. Preko prijateljev in znancev

9. Na kakšen način sklepate zavarovalne pogodbe?

1. Na domu s svojim zavarovalnim zastopnikom
2. Na poslovni enoti zavarovalnice
3. Preko pooblaščenega agencije za sklepanje zavarovalnih poslov
4. Preko interneta

10.1 Navedite, katere kmetijske pridelke imate zavarovane za primer nepredvidljivih naravnih nesreč?

1. Za primer toče, požara in strele
2. Da – v celoti
3. Da – delno

10.2 Za primer spomladanske pozebe

1. Da – v celoti
2. Da – delno
3. Ne

10.3 Za primer viharja

1. Da – v celoti
2. Da – delno
3. Ne

10.4 Za primer poplave

1. Da – v celoti
2. Da – delno
3. Ne

11. Pri svoji proizvodnji uporabljate kmetijske stroje (traktor...). Ali imate zavarovane?

1. Da – samo obvezno zavarovanje
2. Da – delno
3. Da – v celoti
4. Da – nimam

12. Ali imate premijo za plačilo zavarovanja subvencionirano?

1. Ne
2. Da – delno

13. Ali bi razširili zavarovalna kritja, če bi bila premija subvencionirana?

1. Ne
2. Da
3. Ne vem – neodločen

14. Kakšne so po vašem mnenju premije za plačilo zavarovanj?

1. Zelo visoke
2. Primerne
3. Nedosegljive mojemu finančnemu položaju

15. Ali vam vaša zavarovalnica nudi ugodne popuste pri zavarovanju večjega števila zavarovalnih vrst?

1. Da – zelo ugodne
2. Da – vendar so popusti premajhni
3. Ne vem

16. Ali je vaša kmetija že utrpela kakšno veliko gmotno škodo v zadnjih 10 letih?

1. Ne
2. Da
3. Kolikšen je bil obseg škode ____eur (če ne želite ni potrebno odgovoriti)

17. Ali ste imeli predmete škode zavarovane?

1. Ne
2. Ne – pri obnovi zavarovanja sem odstranil določene postavke
3. Da – delno
4. Da – v celoti

18. Kako ste bili zadovoljni z obravnavanjem škode in izplačilom zavarovalnine?

1. Da – sem bil zadovoljen
2. Sem bil le delno zadovoljen
3. Ne – nisem bil zadovoljen

19. Zavarovalna polica je pogodba o sklenjenih zavarovalnih postavkah.

Ali preberete zavarovalne pogoje, ki so dodatek k zavarovalni pogodbi?

1. Ne preberem
2. Preberem samo tisto kar me zanima
3. Preberem zelo natančno

20. Nosilec kmetijskega gospodarstva

1. Mož
2. Žena
3. Drugo

21. Poklic osebe, ki vodi kmetijo

1. Kmetovalec
2. Gospodinja na kmetiji
3. Obrtnik-ca
4. Uslužbenec-ka
5. Tovarniški delavec
6. Drugo

22. Izobrazba osebe, ki vodi kmetijo

1. Nedokončana OŠ
2. OŠ
3. Poklicna šola kmetijske smeri
4. Poklicna šola nekmetijske smeri
5. Srednja šola kmetijske smeri
6. Srednja šola nekmetijske smeri
7. Višja ali visoka šola kmetijske smeri
8. Višja ali visoka šola nekmetijske smeri

23. Starost osebe, ki vodi kmetijo

1. Do 25 let
2. Od 25 – 30 let
3. Od 30 – 40 let
4. Od 40 – 50 let
5. Od 50 – 55 let
6. Od 55 - 60 let
7. Nad 60 let

Bajda N. Trženje zavarovalnih produktov v kmetijstvu.

Dipl. delo. Ljubljana, Univ. v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Odd. za agronomijo, 2011
